

► HISTORICKY CENNÉ BUDOVY SE DOČKAJÍ ENERGETICKÝCH ÚSPOR str. 2

- AREÁL OSTRAMO ČEKÁ **FINÁLNÍ SANACE** str. 8
- **TEPLÁRNA V TÁBOŘE** UŽ NESPALUJE UHLÍ str. 10
- **ZELENÁ STŘECHA ROKU** SLOUŽÍ JAKO UČEBNA str. 15

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

naplno vcházíme do podzimu, který bude znovu barevný, s proměnlivým počasím a doprovodí nás ke konci letošního roku. V první podzimní Prioritě pro vás máme mnoho novinek, tak věřím, že vás při stále kratších dnech a delších večerech zahřeje.

V tomto období startuje mnoho nových či staronových

dotačních výzev. Pokračují dotace na čištění krasových vod, což ocení nejen milovníci jeskyní a vápencových jevů, ale především obyvatelé obcí v krasových oblastech. V jeskyních bychom se mohli zastavit a přemýšlet nad Platónovým podobenstvím, ale čekají nás další dotační výzvy.

Vzdělání je nepochybně základem úspěchu jednotlivce i společnosti. Ducha je možno kultivovat ve školách, a i když to zní trochu přizemně, důležité jsou i školní technické provozy. Díky jejich modernizaci školy ušetří na energiích a uspořené peníze mohou investovat do žáků a učitelů. A co si budeme povídat, oběd z moderní kuchyně může chutnat lépe.

Obce využijí tři miliardy korun na protipovodňová opatření. Až patnáct miliard korun vylepší energetickou soustavu. Velkým šelmám v ohrožení pomůže rozšíření záchranných center a stanic. Podpora poplyne na přírodní zahrady u školek a škol, na svoji činnost získají peníze i lesní kluby, které vzdělávají děti venku. Další výzvy jsou na ekocentra. Miliony korun potečou na rekonstrukce historických budov. A určitě jsem ve výčtu ještě na něco zapomněl. O všem najdete informace v našem časopise.

To všechno jsou peníze na projekty, které teprve vzniknou. My ale píšeme i o počinech, které už se staly. Tentokrát si můžete přečíst zprávu o robotické učebně na střední škole, v Pardubicích začali stavět energeticky pasivní novou školu, věnujeme se i zeleným střechám, které chladí a okrašlují budovy, peníze pomohou i dokončit sanaci bývalého areálu Ostramo v Ostravě.

To a ještě více najdete v aktuálním čísle. Děkujeme, že nás čtete, a přejeme příjemné čtení.

JAN RÖDLING
šéfredaktor

Historicky a architektonicky cenné budovy se dočkají energetických úspor

I památkově chráněné a architektonicky cenné veřejné budovy se mohou stát energeticky úspornějšími, aniž by přišly o svoji historickou hodnotu.

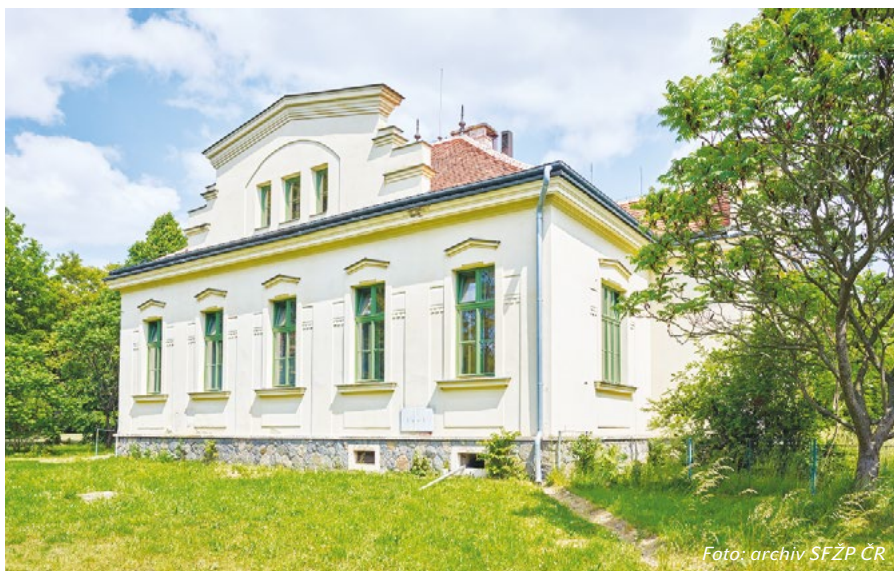

Foto: archiv SFZP ČR

Ministerstvo životního prostředí na jejich komplexní rekonstrukce nabídne veřejným či neziskovým institucím půl miliardy korun. O prostředky z programu ENERGov se zájemci ucházejí od 29. září. Současně resort připravil novou metodickou příručku. Ta městům a obcím poradí, jak instalovat fotovoltaické elektrárny na střechy veřejných budov s minimem vlastních prostředků.

„Na Ministerstvu životního prostředí se systematicky a dlouhodobě zaměřujeme na podporu komplexních renovačních budov, a to i těch, které spadají pod památkovou ochranu. Prostředky z Modernizačního fondu umožní obcím, krajům, městům a dalším subjektům napříč Českem provést nákladné renovace památkově a architektonicky cenných budov a přitom tolik nezatížit veřejné rozpočty. V obdobné výzvě, kterou jsme vyhlásili před dvěma lety, jsme čtyřmiliardovou dotací podpořili 168 projektů,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

Investice ve výši 137 milionů korun z uplynulé výzvy získala například Mladá Boleslav, která se pustí do revitalizace svého Domu kultury. Téměř 90 milionů korun poputuje také do pražské Fakultní Thomayerovy nemocnice, kde bude financováno snížení energetické náročnosti dvou historických budov. „Tyto příklady ukazují, že to jsou investice, které přinášejí konkrétní výsledky a umožňují provést renovace, jež by obce či instituce samy z vlastních zdrojů jen obtížně realizovaly. Nejenže přispějí k nižší spotřebě energií, ale také ke zhodnocení majetku,“ dodává ministr.

Ministerstvo peníze uvolní z programu ENERGov Modernizačního fondu. Prostředky je možné použít na celou škálu úsporných opatření, na zateplení budov,

rekonstrukce otopných soustav, instalace řízeného větrání, modernizace a instalace prvků zlepšujících kvalitu vnitřního prostředí, instalace obnovitelných zdrojů energie či systémů na využívání šedých a srážkových vod. Možná je i podpora dobíjecích stanic pro elektromobily.

U výše dotace platí, že čím vyšší energetické úspory budou, tím více peněz investor získá. U památkově chráněných budov jsou

možnosti úprav náročnější, proto je kritérium povinné úspory energie z neobnovitelných zdrojů stanoveno na minimálně 10 %. „Podporíme nejen samotnou renovaci, ale i projektovou přípravu a odborný technický dozor. Projekt musí zohledňovat specifika daná vyjádřením Národního památkového ústavu. Celková výše dotace pak může pokrýt až polovinu způsobilých výdajů,“ říká ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman, jehož úřad dotační titul spravuje.

O finanční podporu se mohou ucházet nejrozličnější veřejné subjekty z celého Česka, jako jsou obce, města, kraje, veřejnoprávní instituce, příspěvkové či státní organizace, školy, nadace a další. Žádosti, které splní výzvu a programem požadovaná kritéria, ale nevejdou se do určené alokace, spadnou do takzvaného zásobníku žádostí. V případě uvolnění dalších finančních prostředků budou podpořeny i úspěšné projekty ze zásobníku.

O dotaci z výzvy ENERGov č. 1/2025 je možné žádat od 29. září 2025 do 30. dubna 2026, alokace pro tuto výzvu je 500 milionů korun. V případě naplnění zásobníku ve stejném finančním objemu bude příjem žádostí ukončen.

Ministerstvo životního prostředí zároveň připravilo metodickou příručku pro města a obce k realizaci fotovoltaických elektráren na střeších veřejných budov. Příručka umožní veřejné a státní sféře instalovat solární elektrárny na střeších budov s výrobou určenou primárně pro vlastní spotřebu a sdílení do dalších objektů v rámci komunity, a to financováním s minimem vlastních prostředků v podstatě z budoucích úspor na spotřebě elektrické energie. Po příručce *Energeticky úsporné renovaci architektonicky a historicky cenných budov* se tak v krátké době jedná o další nástroj pro municipality, jak realizovat dekarbonizační opatření na jejich budovách.

Program je financován ze systému EU pro obchodování s emisemi. ●

Foto: archiv SFŽP ČR

► Připraveny jsou další masivní investice do posílení elektrizační soustavy

Českou energetickou infrastrukturu čeká zásadní modernizace. **Ministerstva životního prostředí a průmyslu a obchodu představila první výzvu z programu ELEGRID z Modernizačního fondu, z něhož uvolní až 15 miliard korun na posílení kapacity české elektrizační soustavy.**

Investice umožní rychlejší připojování nových obnovitelných zdrojů energie a zvýší stabilitu, bezpečnost i spolehlivost dodávek elektřiny pro nové dekarbonizační projekty.

„Posílení elektrizační soustavy je základní podmínkou pro dekarbonizaci české ekonomiky. Abychom snížili závislost na fosilních palivech, musíme mít robustní a moderní síť. Díky investici ve výši 10 miliard korun z Modernizačního fondu dokážeme navýšit kapacitu elektrizační soustavy o přibližně 6 GW, což zajistí dostatečný výkon pro všechny nové připojené fotovoltaické elektrárny podpořené například z programu RES+. Máme připravený také zásobník na 50 % z celkové alokace, takže máme k dispozici dalších 5 miliard korun pro případ, že bude připravenost projektů větší. Pokud bude potřeba, je možné alokaci v budoucnu navýšit. Tyto investice vnímám jako důležitý krok nejen pro další rozvoj obnovitelných zdrojů, ale také pro rozvoj elektromobility, elektrifikaci průmyslu či tepelných čerpadel k vytápění,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík. Podle něj znamenají investice zásadní posun pro energetickou transformaci a přispějí i k dekarbonizaci české ekonomiky.

Navýšení kapacity elektrizační soustavy znamená, že do přenosové a distribuční sítě bude možné připojit více výroben elektřiny, zejména z obnovitelných zdrojů, a zároveň se zvýší dostupný výkon pro koncové zákazníky – domácnosti, firmy a průmysl.

Ministr průmyslu a obchodu Lukáš Vlček připomíná, že program ELEGRID navazuje na dlouhodobé investice MPO do modernizace energetiky: „Naším cílem je nadále posilovat elektrizační soustavu a zajistit dostupné energie pro domácnosti a firmy. Díky investiční dotaci z programu ELEGRID pokračujeme v rekordních investicích a zároveň chráníme zákazníky před navýšováním regulované složky ceny elektřiny.“

Z Operačního programu Technologické aplikace pro konkurenceschopnost podpořilo MPO rozvoj chytrého měření (4,1 mld. Kč), posílilo síť pro připojování OZE (0,5 mld. Kč) a vypsaló výzvu na nové transformátory ke snížení ztrát (0,5 mld. Kč). V rámci Národního plánu obnovy resort podpořil výstavbu vedení všech napěťových hladin, nových stanic a rozvodů (7,5 mld. Kč). „Za dobu mého působení ve funkci ministra do údržby a rozvoje přenosové

a distribuční sítě rekordně investujeme, v loňském roce se jednalo zhruba o 38 miliard, letos téměř 36 miliard a na příští rok plánujeme investice přesahující 44 miliard korun,“ dodal ministr průmyslu a obchodu Lukáš Vlček.

Program ELEGRID cílí na rozsáhlé modernizační projekty, které zásadně posílí páteřní infrastrukturu. Podporována bude výstavba nových vedení nízkého, vysokého, velmi vysokého i zvláště vysokého napětí, stejně jako rekonstrukce a rozšíření stávajících tras. Součástí je také výstavba a modernizace rozvodů a elektrických stanic, zvyšování kapacity vedení, instalace výkonnějších transformátorů a zavádění moderních systémů řízení výroby a distribuce elektřiny.

O podporu ve výzvě číslo 1/2025 se může ucházet provozovatel přenosové soustavy i provozovatelé distribučních soustav s více než 90 tisíci odběrnými místy a připojením přímo do přenosové soustavy. Podle ředitele Státního fondu životního prostředí ČR Petra Valdmana je proces žádosti nastaven maximálně efektivně. „Abychom urychlili a usnadnili administraci projektů, nastavili jsme expertně vypočtené jednotkové dotace pro jednotlivé napěťové hladiny. Žadatelé tak nemusí dokládat složité kalkulace ani množství účetních dokladů, což celý proces činí orientovaným na výsledek a z hlediska administrativy výrazně zrychleným,“ vysvětluje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Významným přínosem programu je také snížení tlaku na růst distribučních poplatků. Bez podpory by se totiž veškeré náklady na modernizaci přenosové a distribuční sítě promítly do cen pro konečné spotřebitele. „Díky investicím z Modernizačního fondu se podaří udržet růst distribučních poplatků na minimu. Posilujeme tak nejen kapacitu a stabilitu sítě, ale zároveň chráníme domácnosti i firmy před vyššími náklady,“ uzavírá ministr Petr Hladík.

Výzva číslo 1/2025 z programu ELEGRID byla spuštěna 29. září 2025, kdy začal příjem žádostí o podporu. Ten bude otevřen až do 29. ledna 2027. Podpořené projekty musí být realizovány do tří let od vydání rozhodnutí o poskytnutí podpory. Program je financován ze systému Evropské unie pro obchodování s emisemi. ●

► O přírodě se učí nejlépe venku. Dotace podpoří školní přírodní zahrady a lesní kluby

Sezení v lavici budou děti moci brzy vyměnit za objevování přírody přímo na školní zahradě nebo v lese. Ministerstvo životního prostředí přispěje školám, školkám i lesním klubům na rozvoj výuky v přírodě.

ZNárodního programu Životní prostředí vyhradilo celkem 200 milionů korun na vybavení přírodních zahrad v zázemí škol a podporu lesních klubů. Podporou chce resort školní zařízení mimo jiné motivovat k častějšímu využívání přírodního prostředí ve výuce dětí.

„Ekologické vzdělávání podporujeme dlouhodobě a systematicky. Je důležité, aby děti poznávaly svět okolo sebe. Tím, že budou blíže přírodě, získají k ní lepší vztah a také mohou pozorovat změny, které se kolem nás dějí,“ uvádí vyhlášení obou výzev ministr životního prostředí Petr Hladík.

Zahrady jako živé učebny

Výzva č. 20/2025 z Národního programu Životní prostředí je určena pro mateřské a základní školy a jejich zřizovatele. Žadatelé si mohou díky dotaci vybudovat přírodní zahrady či upravit stávající venkovní areály a školní pozemky v přírodním stylu, které budou následně sloužit dětem. Ty pak mohou v přírodním prostředí pozorovat brouky, rostliny, vodní režim a další přírodní procesy a zároveň se venku učit.

Výzva navazuje na předchozí tituly stejného typu, díky nimž vznikly už stovky přírodních zahrad. „Finance poskytujeme školám a školkám na podporu vzdělávání v přírodě opakovaně a těší mě, že zájem o ně je tak velký. Za přispění našeho resortu u nás vzniklo již na 1 200 areálů určených k venkovní výuce dětí,“ uvádí ministr Petr Hladík a pokračuje: „Jedním z mnoha příkladů může být i přírodní zahrada u mateřské školy ve Špičkách na Přerovsku. Tam díky nadšení místních i podpoře od ministerstva vznikla přírodní zahrada s altánem se zelenou střechou, jezírkem, záhony a dalšími prvky, kterou děti intenzivně využívají.“

Podobné přírodní prostory pro výuku budou vznikat i nadále. Na školní zahrady je aktuálně připraveno 110 milionů korun. Na jeden projekt přírodní zahrady ministerstvo přispěje až půl milionu.

„Kvůli enormnímu zájmu o tuto podporu jsme přistoupili k úpravám, kterými chceme docílit uspokojení těch žadatelů, kteří v předchozích výzvách z důvodu velké poptávky neuspěli,“ vysvětluje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman. „Proto je aktuální výzva nově určena výhradně mateřským a základním školám uvedeným v rejstříku škol, finančně zvýhodníme obce ze znevýhodněných regionů a zároveň vyloučíme ty subjekty, které už podporu v minulosti obdržely,“ shrnuje hlavní změny oproti předchozí výzvě ředitel Petr Valdman.

Výzva rozlišuje dvě skupiny žadatelů. Pokud škola, školka či jejich zřizovatel spadají pod obce, které patří mezi tzv. vymezené obce s podporou státu, mohou čerpat podporu až 60 % způsobilých výdajů a mají k dispozici alokaci 60 milionů korun. Školy

Foto: Shutterstock / Robert Knieschke

z ostatních obcí pak získají podporu ve výši 50 % s alokací 50 milionů korun.

Školy z vymezených obcí mohou žádosti podávat od 13. do 28. listopadu 2025, pro ostatní platí příjem od 3. do 19. prosince 2025.

Lesní kluby dostanou samostatnou podporu

Na přírodní vzdělávání cílí výzva č. 21/2025 z Národního programu Životní prostředí, která je určena pro lesní kluby. I ty jsou platným článkem předškolního environmentálního vzdělávání, posilují ekologickou výchovu a kontakt dětí s přírodou.

Podpora je zaměřena na provoz a zkvalitnění činnosti lesních klubů. „Cílíme především na zkvalitnění a stabilizaci lesních klubů a jejich plynulý přechod do školské soustavy. Na jejich podporu jsme vyčlenili 90 milionů korun,“ doplňuje ministr Hladík.

Výzva navazuje na předchozí předregistrační výzvu, která proběhla v roce 2024 ve spolupráci s Asociací lesních mateřských škol. Do ní se mohly hlásit lesní kluby, které

splňovaly předem nastavená provozní kritéria, například celoroční venkovní provoz a nejméně deset dětí zapsaných k pravidelné docházce. V rámci předregistrace se přihlásilo celkem 99 subjektů, jejichž seznam je přílohou aktuální výzvy.

O podporu se nyní mohou ucházet právě tyto registrované kluby. Žádosti o poskytnutí podpory mohou podávat v období do 10. října 2025, nejpozději však do vyčerpání alokace ve výši 90 milionů korun.

„Vzhledem k tomu, že jde především o nevládní neziskové organizace a chceme zajistit bezproblémový chod těchto subjektů, vyplatíme 40 % prostředků automaticky zálohově, zbývající část po doložení ex post. Prostředky bude možné čerpat na hospodaření a provoz v lesních klubech až na tři školní roky,“ doplňuje ředitel Valdman.

Způsobilé výdaje jsou stanoveny jednotlivou sazbou za výukovou hodinu, přičemž podmínkou je doložení časového rozsahu výuky. Výše podpory činí 207 korun za jednu realizovanou hodinu výuky a náklady je možné uplatnit zpětně již od 1. září 2025. ●

Kvůli enormnímu zájmu o tuto podporu jsme přistoupili k úpravám, kterými chceme docílit uspokojení těch žadatelů, kteří v předchozích výzvách z důvodu velké poptávky neuspěli. Proto je aktuální výzva nově určena výhradně mateřským a základním školám uvedeným v rejstříku škol...

► Pro obce jsou připraveny 3 miliardy korun na přírodní protipovodňová opatření

Ministr životního prostředí Petr Hladík vyjednal uvolnění dalších prostředků ze státního rozpočtu **na realizaci protipovodňových opatření na území celého Česka včetně oblastí zasažených loňskými povodněmi.**

Celkem 3 miliardy korun podpoří revitalizaci vodních toků i přírodě blízká protipovodňová opatření, která zadržují vodu v krajině. Žádosti o dotace ve výši až 100 % přijímá Státní fond životního prostředí ČR od 1. října 2025.

„Povodeň z loňského září nám důrazně připomněla, že je třeba co nejrychleji provést všechny typy protipovodňových opatření: jak tzv. měkká opatření, kam spadají například lokální varovné a výstražné systémy či technická opatření jako hráze či přehrady, tak zejména přírodě blízká protipovodňová opatření, která napodobují přirozené procesy, zadržují vodu v krajině, zpomalují odtok a snižují riziko povodní, čímž chrání životy a majetky lidí. Právě na tato opatření vláda vyčlenila 3 miliardy korun, z nichž podpoříme obnovu či výstavbu ochranných nádrží, poldrů nebo revitalizaci toků s možností rozlivu zvýšených průtoků z koryta do přílehlé nivy. Jinými slovy, znovu učíme krajinu žít s vodou, podobně jako to fungovalo přirozeně před desítkami let,“ informuje ministr životního prostředí Petr Hladík a doplňuje, že dotace jsou určeny pro celé Česko, nikoli jen pro oblasti zasažené loňskými povodněmi.

Přírodě blízká protipovodňová opatření a revitalizace vodních toků představují šetrnější a dlouhodobě účinnější způsob, jak ochránit krajinu i obce před negativními dopady extrémních srážek. Patří sem například zvýšení členitosti koryta, opatření podporující přirozený tlumivý rozliv povodní v nivách, povodňové parky, tvorba

tůní, mokřadů či výstavba poldrů a dalších typů ochranných nádrží. Společně s revitalizací a renaturací toků, kdy se vrací řekám a jejich okolí přirozený charakter, pomáhají všechny tyto úpravy zpomalovat odtok vody a zvyšují vsakování do půdy. Namísto toho, aby voda rychle odtékala kanalizační nebo upraveným korytem, je zadržena tam, kde může být užitečná a bezpečná. Tyto zásahy navíc zlepšují biodiverzitu, kvalitu vody a mikroklima.

O dotace na realizaci přírodě blízkých protipovodňových opatření mohou od 1. října letošního roku žádat veřejné subjekty, jakými jsou obce a jejich dobrovolné svazky, kraje či veřejnoprávní instituce, dále příspěvkové organizace zřízené organizačními složkami státu a územně samosprávnými celky, organizační složky státu a státní podniky. Výzva je otevřena v rámci Národního programu Životní prostředí.

„S ohledem na vysokou prioritu je nastavena finanční podpora opravdu vysoko. U většiny opatření pokryje až 100 % z celkových způsobilých výdajů. Výjimku tvoří pouze projekty výstavby a rekonstrukce ochranných nádrží, kde může podpora na jeden projekt dosáhnout max. 85 %,“ vypočítává ministr Hladík a dodává: *„Minimální způsobilé přímé realizační výdaje na projekt jsou pro přírodě blízká protipovodňová opatření stanoveny na 1 milion korun, pro revitalizace a renaturace vodních toků a niv na 5 milionů korun bez DPH.“*

Vzhledem k tomu, že přírodě blízká protipovodňová opatření často vyžadují rozšíření koryta řeky, obnovu nivy nebo vytvoření nádrží se zásahem do soukromých pozemků, vztahuje se finanční podpora i na uvolňování území ohrožených povodněmi a výkup dotčených pozemků.

„V projektech je možné řešit i management splávek a splavenin, což zahrnuje prevenci a kontrolu unášeného materiálu při povodních, včetně výstavby lapáčů, které zachytávají větve, kmeny a sedimenty a chrání tak koryta, mosty i okolní území,“ uvádí ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman, jehož úřad dotace spravuje.

Z podpory jsou naopak vyjmuty projekty revitalizací a renaturací vodních toků na území katastrů zasažených těžbou uhlí v Karlovarském, Moravskoslezském a Ústeckém kraji, pro něž jsou vyhlášeny samostatné výzvy na obnovu území v rámci Operačního programu Spravedlivá transformace.

Žádosti ve výzvě číslo 19/2025 přijímá Státní fond životního prostředí ČR od 1. října 2025 do 30. září 2026 (případně do vyčerpání alokace) prostřednictvím elektronického systému AIS SFŽP ČR.

Výzva je vyhlášena jako jednokolová nesoutěžní, což znamená, že žádosti budou administrovány průběžně, a to v pořadí, v jakém byly doručeny. Podpořené projekty musí být dokončeny nejpozději do 31. prosince 2030. ●

► Rozšíření záchranných stanic a center pomůže i šelmám z nelegálních chovů

Ministerstvo životního prostředí pokračuje v sérii opatření, která mají **systémově řešit problematiku nelegálních chovů** velkých šelem v Česku.

Prostřednictvím Státního fondu životního prostředí ČR vyhláší dvě nové výzvy v celkovém objemu 115 milionů korun. Ty jsou určeny na modernizaci a rozšíření center CITES, která pečují o lvy a další velké šelmy odebrané z nelegálních chovů, a zároveň na posílení kapacit záchranných stanic starajících se o chráněné vlky či rysy z naší přírody.

„Nelegální chovy velkých, zejména kočkovitých šelem jsou problémem, který ohrožuje bezpečnost lidí i kvalitu života samotných zvířat. Proto uvolňujeme finanční prostředky v celkovém objemu 115 milionů korun. Díky tomu pomůžeme posílit kapacity zá-

chranných center a stanic, aby se dokázaly postarat jak o šelmy zabavené z nelegálních chovů, tak o chráněné druhy z naší přírody. Je to konkrétní krok, který navazuje na závěry srpnové pracovní skupiny a ukazuje, že řešení bereme opravdu vážně,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

Podpora je určena pro subjekty s povolením k provozování center CITES a záchranných stanic pro handicapované živočichy. Obě výzvy jsou zaměřeny především na vytvoření podmínek pro péči o velké šelmy. V centrech CITES se jedná o péči o šelmy zabavené z nelegálních chovů či

z nelegálního obchodování, zatímco v záchranných stanicích pečují o chráněné druhy volně žijících šelem, jako je vlk nebo rys. Díky této podpoře vzniknou nové kapacity.

Ve dvou aktuálně vyhlášených výzvách je připraveno dohromady 115 milionů korun. Prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí je k dispozici 80 milionů korun, které směřují na modernizaci a rozšíření center CITES. Další 35 milionů korun je uvolněno ze Státního fondu životního prostředí ČR v rámci Národního programu Životní prostředí a jsou určeny na vytvoření nebo zlepšení podmínek pro péči o velké šelmy v záchranných stanicích. Podpora zahrnuje i projektové přípravy komplexních renovací, zejména v případech, kdy dochází k přesunu stanice nebo její části do jiné lokality. ●

► Další 300 milionů z OPŽP pomůže školám, nemocnicím i sociálním službám

Modernější kuchyně, úspornější prádelny a nižší účty za energie. Ministerstvo životního prostředí spolu se Státním fondem životního prostředí ČR vyhlásily nové dotační výzvy z Operačního programu Životní prostředí 2021–2027, které cílí na zvýšení energetické účinnosti technologických procesů.

Na modernizaci gastro provozů, prádelen a dalších zařízení zejména ve školách, nemocnicích a sociálních službách je připraveno 300 milionů korun. Podpora má pomoci snížit spotřebu energie v Česku a zároveň přispět k ochraně klimatu.

„Podpora energetických úspor je pro náš resort jednou z klíčových oblastí. Vedle masivních investic do komplexních renovací a instalací obnovitelných zdrojů u veřejných budov nezapomínáme ani na modernizaci kuchyní, prádelen a dalších provozů, které pro své fungování spotřebovávají velké množství energie. Z Operačního programu Životní prostředí jsme od roku 2021 jen na projekty snižující energetickou náročnost technologických procesů poskytli 1,8 miliardy korun a nyní přidáváme dalších 300 milionů. Naším cílem je pomoci školám, nemocnicím a dalším veřejným institucím modernizovat provozy tak, aby byly úspornější, efektivnější a šetrnější k životnímu prostředí. Tyto investice mají přímý dopad nejen na hospodaření institucí, ale i na kvalitu poskytovaných služeb,“ říká Petr Hladík, ministr životního prostředí.

Nové vyhlášené výzvy jsou rozděleny podle regionální příslušnosti. Zatímco 96. výzva je určena pro méně rozvinuté regiony – Pardubický, Liberecký, Královéhradecký, Olomo-

ucký a Zlínský kraj – 97. výzva cílí na přechodové regiony, a to na Vysočinu a Středočeský, Plzeňský, Jihočeský a Jihomoravský kraj.

„Možnost získat podporu na energetické úspory mají i zájemci z tzv. uhelných regionů, tedy z kraje Moravskoslezského, Ústeckého a Karlovarského. Ti se mohou již od poloviny srpna hlásit do obdobných samostatných výzev financovaných z Operačního programu Spravedlivá transformace,“ připomíná ministr Hladík.

Zadatelé mohou získat podporu na projekty zaměřené na snížení spotřeby energie v gastro provozech a prádelnách nebo na modernizaci dalších technologických zařízení ve veřejných budovách. „Výše dotace může pokrýt až 40 % způsobilých výdajů. Uchazeči z řad měst, obcí, krajů, neziskových organizací, církví a celé řady veřejných institucí mohou podávat žádosti do 30. dubna 2026 prostřednictvím portálu IS KP21+,“ uvádí Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR, jehož úřad výzvu spravuje.

O dotace je velký zájem, podpořili jsme už téměř 700 projektů

Zájem o prostředky na snižování energetické náročnosti je u veřejných budov

obecně dlouhodobě vysoký a dalece přesahuje rámec dostupných prostředků. „V současném programovém období OPŽP jsme v oblasti energetických úspor prostřednictvím Státního fondu životního prostředí ČR celkem vyhlásili již třináct výzev a podpořili na 700 projektů částkou ve výši téměř 9 miliard korun. Zájem je však téměř dvojnásobný. Projekty tohoto typu mají totiž rychlý a měřitelný efekt,“ dodává ministr životního prostředí Petr Hladík.

Příklady projektů, které již šetří na energiích díky investicím z evropských fondů, je po celé republice řada. Jedním z nich je i zdařilá rekonstrukce školní jídelny a kuchyně Střední uměleckoprůmyslové školy v Bechyni, kde výrazně snížili energetickou náročnost svého gastro provozu díky dotaci ve výši téměř 4,9 milionu korun.

Dalších 180 milionů z OPŽP míří na adaptační projekty pro odolnější lesy a krajinu

Vedle podpory energetických úspor je součástí balíčku aktuálně vyhlašovaných dotačních výzev v Operačním programu Životní prostředí také 180 milionů korun na adaptační opatření související se změnou klimatu. Tyto prostředky jsou určeny na úpravy lesních porostů směrem k přirozené druhové skladbě a na zpracování studií sídelní zeleně, na zpracování územních studií krajiny a plánů územních systémů ekologické stability.

O tyto prostředky mohou žádat obce a vlastníci pozemků ve výzvách číslo 83 a 85. ●

► Kurz radí, jak se mají firmy vyrovnat s klimatickou změnou

Cílem online kurzu KlimaReady, zaměřeného na firmy, je skrze natočené videolekce srozumitelně představit recepty, jak firmy mohou přijímat praktická opatření, která jim pomohou adaptovat se na změnu klimatu.

Kurz je možné zdarma absolvovat na stránce www.klimaready.cz a účastníci po složení závěrečného testu obdrží certifikát. Kurz je také doplněn prakticky pojatým průvodcem. Stojí za ním byznysová platforma Změna k lepšímu, experti z Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy (COŽP UK) a česká pobočka Světového fondu na ochranu přírody (WWF Česko).

Můžeme sledovat trend, že řada velkých a středních firem se začíná systematicky zabývat udržitelností svého provozu, investic a dodavatelských řetězců. Kvůli své tržní síle mají silný vliv na hospodářské sektory, které jsou klíčovými pro adaptaci krajiny na

změny klimatu (mimo jiné zemědělství, lesnictví nebo stavebnictví).

Řada firem tak například po svých dodavatelích začíná žádat dodržování explicitních standardů a spolupracuje s nimi za zavádění účinných opatření. „Klimatické změny zasáhnou velkou část ekonomiky. Zasáhnou i firmy, které si myslí, že je zasáhnout nemohou. Proto se firmy kromě snižování uhlíkové stopy potřebují více starat také o svoji vlastní odolnost,“ říká Vojtěch Kotecký z COŽP UK a jeden z expertů, který za kurzem stojí.

Mnohým firmám však aktuálně chybí místní expertiza a nástroje, jež by jim umožnily porozumět svým konkrétním vlivům a především vybírat účinná opatření, která by mohly podporovat a tím adaptovat svůj byznys na změnu klimatu. Prozatím se tak často uchylují k prvoplánovým a málo efektivním krokům, jako je plošné sázení stromů. „Adaptace na změnu klimatu je téma, jehož naléhavost si mnohé firmy čím dál nále-

havěji uvědomují, ale v českém prostředí zatím chybí jakýkoliv ucelený souhrn ověřených a prakticky použitelných opatření, jak se s tímto fenoménem smysluplně vypořádávat,“ doplňuje Tereza Smrčková, projektová manažerka byznysové platformy Změna k lepšímu.

Coby snaha přispět k řešení této situace byl díky finanční podpoře z Národního plánu obnovy připraven kurz KlimaReady, věnovaný přípravě firem na změny klimatu. Má celkem patnáct dílů skládajících se z videolekce a praktických doplňujících materiálů. Byl připraven s důrazem na praktičnost představených informací a byl k němu připraven také psaný průvodce doplňující jednotlivá videa. Kurz bude možné zakončit testem a případně získat certifikát. Pro účastníky bude zdarma. „Kurz jsme připravovali zejména pro ESG manažery v jednotlivých firmách, ale jsme přesvědčeni, že dokážou zaujmout a obohatit i zájemce ze širší veřejnosti,“ uzavírá Smrčková. ●

► Společně za kvalitní renovace: Česko a Slovensko propojují zkušenosti

Zástupci Státního fondu životního prostředí ČR (SFŽP) a Slovenskej agentúry životného prostredia (SAŽP) se setkali na dalším bilaterálním pracovním jednání v Praze. **Cílem bylo sdílení praktických zkušeností s nastavením podpory renovací rodinných i bytových domů, fungováním poradenských služeb a zaváděním renovačních pasů budov.**

Jednání se zúčastnili zástupci obou fondů, experti na dotační programy i zástupci oboru prostřednictvím aliance Šance pro budovy.

Na jednání zazněly praktické poznatky z fungování programů Nová zelená úsporám (ČR) a Obnov dom (SR), které cílí na zvýšení tempa renovací. Obě země čelí podobným výzvám: potřebě stabilního financování, dostupného poradenství a posílení důvěry veřejnosti v proces renovací.

„Z našich průzkumů vyplývá, že lidé mají o úsporná opatření zájem, ale často neví, kde začít. Renovační pasy mohou sehrát klíčovou roli jako konkrétní návod, jak postupovat, na co si dát pozor a kde čerpat podporu. Přípravovaná reforma poradenského systému pak může pomoci domácnostem rozhodnout se pro taková opatření, která budou mít co největší efekt na snížení energetické náročnosti renovované nemovitosti. V minulosti jsme se velmi často setkávali s tím, že lidé realizovali pouze dílčí renovace, což pochoptitelně kýžený efekt na snížení energetické náročnosti nepřineslo. I proto došlo počátkem letošního roku k výraznému zvýšení fokusu na komplexní renovace,“ uvedla Marta Gellová, ředitelka Šance pro budovy, oborové aliance, která bilaterální setkání iniciovala. „Ukazuje se, že důvěra veřejnosti se odvíjí hlavně od srozumitelnosti informací a předvídatelnosti podpory,“ doplnila.

Renovační pasy, školení poradců i financování

Diskuse se dotkla také konkrétních nástrojů, například systému renovačních pasů, které obě země připravují pro širší zavedení do praxe. Právě ty mohou zásadně přispět ke kvalitnějším, komplexním a promyšlenějším renovacím. Dále se jednalo o rozvoji školení energetických poradců a o možnostech kombinace dotací se zvýhodněnými úvěry. Ty se v praxi osvědčují jako účinný způsob, jak motivovat domácnosti k zahájení komplexních renovací.

„Velká renovační vlna je teprve před námi a stabilní a kontinuálně financovaný program Nová zelená úsporám již dnes ukazuje, že dokáže být silným motorem změny. Naše zkušenost potvrzuje, že kombinace zálohové výplaty dotace a zvýhodněných úvěrů na předfinancování a dostupného poradenství je klíčem k tomu, aby se domácnosti nebály pustit se do komplexní renovace svého domu. Slovenská praxe s terénními poradci k programu Obnov dom nám zároveň potvrzuje, jak důležité je mít odborníky co nejbližší lidem v regionech. I proto připravujeme reformu energetického poradenství a zavádění renovačních pasů, které nabídnou jasný plán, jak účinnou rekonstrukci správně provést,“ uvedl na setkání

Foto: archiv SFŽP ČR

Český program Nová zelená úsporám je jasným důkazem, že když stát nabídne domácnostem dlouhodobě stabilní a předvídatelnou podporu, lidé se do obnovy svých domů pustí ve velkém.

Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

„Český program Nová zelená úsporám je jasným důkazem, že když stát nabídne domácnostem dlouhodobě stabilní a předvídatelnou podporu, lidé se do obnovy svých domů pustí ve velkém. Program Obnov dom na Slovensku má stejné ambice a už nyní vidíme, že se mu podařilo získat důvěru veřejnosti. Klíčové ale bude zajistit jeho kontinuitu i po roce 2026 a udržet technické poradenství v regionech, protože právě dostupné rady a praktická pomoc jsou často tím, co rozhoduje, zda se domácnosti do renovace pustí,“ uvedl Juraj Moravčík, generální ředitel Slovenskej agentúry životného prostredia. Zároveň dodává, že na úrovni komunikace s Ministerstvem životního prostředí, které dotace na zateplení rodinných domů na Slovensku prostřednictvím Slovenskej agentúry životného prostredia zabezpečuje, se hledají možná a dostupná řešení, aby

tento úspěšný program mohl v budoucnu pokračovat i po skončení Plánu obnovy.

Další spolupráce a výměna dobré praxe

Setkání navázalo na lednovou schůzku, která se zaměřila rovněž na sdílení know-how mezi oběma zeměmi. Zástupci Česka a Slovenska potvrdili zájem pokračovat ve spolupráci a hledat cesty, jak propojit odborné kapacity a přispět k efektivnější implementaci směrnice o energetické náročnosti budov (EPBD IV).

„Velmi si cením výměny zkušeností s partnery ze Slovenskej agentúry životného prostredia. Jak se ukazuje, pokud chceme zvládnout cíle evropské směrnice EPBD a zásadně zvýšit tempo renovací, musíme posílit spolupráci napříč sektory – od státních institucí přes komerční subjekty jako spořitelny či banky až po odborníky v terénu a samotné dodavatele,“ doplnil ředitel Petr Valdman. ●

► Areál Ostramo čeká finální sanace, podpoří ji miliony korun z evropských fondů

Foto: archiv MMR, Antonín Kapraň

Ministerstvo životního prostředí schválilo dotaci ve výši 560 milionů korun z Operačního programu Životní prostředí pro III. etapu sanace areálu Ostramo v Ostravě. **Díky této významné finanční injekci bude odstraněna stará ekologická zátěž, která po desetiletí ohrožuje životní prostředí a zdraví místních obyvatel.**

Projekt komplexního vyčištění lokality zajistí nejen ekologickou obnovu, ale také přípravu prostoru pro další bezpečné využití v souladu s územním plánem města.

Znečištění areálu bývalé rafinerie Ostramo patří mezi největší ekologické zátěže v Česku. Historicky sloužil jako rafinerie a průmyslový komplex, jehož provoz zanechal na místě značné množství kontaminovaných kalů a zemin. Problematika ekologické zátěže zde byla řešena postupně v několika etapách. Aktuálně schválená podpora se týká třetí etapy, která je závěrečnou etapou sanace zemin.

„Sanace areálu Ostramo je jedním z klíčových projektů pro zlepšení kvality životního prostředí v regionu a jsem rád, že se díky evropským prostředkům z Operačního programu Životní prostředí podaří tento letitý problém konečně odstranit,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík a dodává: „Odstraňování ekologických zátěží v kontaminovaných areálech, které jsou často dědictvím minulého

režimu, patří mezi dlouhodobé priority našeho operačního programu. Jen ve stávajícím období jsme do této oblasti poslali přes 1,4 miliardy korun a schválili podporu více než padesáti projektům. Pomáháme tak odstraňovat ekologické zátěže, které ohrožují zdraví lidí a narušují přírodní ekosystémy, a zároveň připravujeme prostor pro bezpečný a udržitelný rozvoj těchto lokalit.“

První etapa sanace, probíhající v letech 2017 až 2018, zahrnovala důkladné zmapování kontaminace, odstranění znečištění na povrchu terénu a znečištění nacházejícího se uvnitř nefunkční podnikové kanalizace. V druhé etapě, která trvala do roku 2024, se řešilo odstranění masivního znečištění především v horizontu navážek a svrchní části saturované zóny, čímž byla výrazně snížena ekologická zátěž lokality. Došlo také k demolici budov a odtěžení kontaminovaných zemin v jejich podloží.

„Nyní přichází na řadu třetí a závěrečná etapa sanace, jejímž cílem je komplexní vyčištění zemin

a celkové odstranění zbytkových ekologických rizik. Projekt rovněž zahrnuje navazující několikaletý monitoring, rekultivaci a přípravu území pro budoucí využití v souladu s územním plánem města. Součástí bude i vypracování aktualizované analýzy rizik. Sanační práce na poslední, třetí etapě již začaly a hotovo by mělo být do konce roku 2029. Celkově jsme na všechny tři etapy poskytli z evropských fondů částku 1,2 miliardy korun,“ doplňuje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Historie průmyslového areálu Ostramo sahá do konce devatenáctého století, kdy zde fungovala rafinerie a následně další průmyslové provozy. Tyto aktivity však zanechaly na místě stovky tisíc tun nebezpečných odpadů, které se staly zdrojem dlouhodobé kontaminace půdy i vody. Významný negativní dopad na lokalitu měla povodeň v roce 2007, která způsobila rozptýlení znečištěných materiálů do širšího okolí a zvýšila riziko ohrožení podzemních vod a okolní přírody. Tento faktor ještě více zvýraznil potřebu komplexní a efektivní sanace. Vyčištění areálu je proto nezbytným krokem k obnově životního prostředí, ochraně obyvatel a znovuvyužití území, stejně jako sanace další významné zátěže – nedaleké skládky odpadu z rafinérské výroby známé jako laguny Ostramo – která probíhá paralelně s projektem sanace areálu. ●

OSTRAMO: VE TŘETÍ ETAPĚ SE **ODSTRANÍ 128 TISÍC TUN MATERIÁLU** A PŘES TŘI TISÍCE TUN ROPNÝCH LÁTEK

Na sanaci Ostrama se podílí i společnost AQD-envitest, která pracovala pro žadatele ve dvou předchozích etapách a pro 3. etapu zpracovala projektovou dokumentaci. **Na několik otázek jsme se zeptali Milana Horáka, odborníka z této společnosti, který zpracovával koncepci nápravného opatření.**

Jak vypadá koncept sanačních prací průmyslového areálu?

Sanace areálu bývalé rafinérie Ostramo vychází z koncepce nápravného opatření, která byla popsána v aktualizaci analýzy rizika z roku 2015. Tato koncepce předpokládala, že sanace areálu proběhne v několika návazných etapách. Velmi zjednodušeně, první etapa zahrnovala „úklid v areálu“, tedy odstranění různých černých skládek v areálu včetně skládek azbestu, sanaci povrchového znečištění, dále odstranění areálové kanalizace, ve které se vyskytovaly ropné látky, a také sanace nesaturované zóny v oblasti uhelné koleje ve východní části areálu. Následovala druhá etapa, která se zaměřila na odstranění znečištění kontaminovaných navážkových zemin v centrální části areálu. A nyní bude následovat třetí etapa, která se opět zaměří na odstranění znečištění nesaturované zóny v západní části.

Co se konkrétně bude ve třetí etapě dělat?

V rámci třetí etapy v západní části dojde nejdříve k přípravě území, musí být odstraněny náletové dřeviny a stávající panelové cesty. Potom musí proběhnout demolice starých objektů, pod kterými jsou znečištěné zeminy. Po dokončení demolice bude zahájena sanace kontaminovaných zemin včetně podzemních částí zdemolovaných stavebních objektů. Demolice objektů i odtěžba zemin bude probíhat selektivně, materiály budou tříděny. Materiály, které vykážou nadlimitní znečištění, budou jako odpady zlikvidovány. Materiály, které nebudou nadlimitně znečištěny, budou využity na lokalitě k zásypu sanační jámy. V průběhu odtěžby zemin se předpokládá, že ze sanační jámy bude čerpána voda, ta se bude čistit na dekontaminační stanici a bude vypouštěna do blízké povrchové vodoteče.

Součástí sanace je celkem rozsáhlý sanační monitoring, podle kterého se bude řídit nakládání s materiálem. Plocha polygonu sanace je přibližně 39 tisíc čtverečních metrů. Očekává se, že dojde k odstranění přibližně 128 tisíc tun znečištěného materiálu a odstranění více než 3 300 tun ropných látek.

Na jak dlouho se odhaduje trvání prací?

Celý projekt včetně všech přípravných prací je plánován na čtyři roky, tedy do dru-

Foto: archiv MMR, Antonín Kapraň

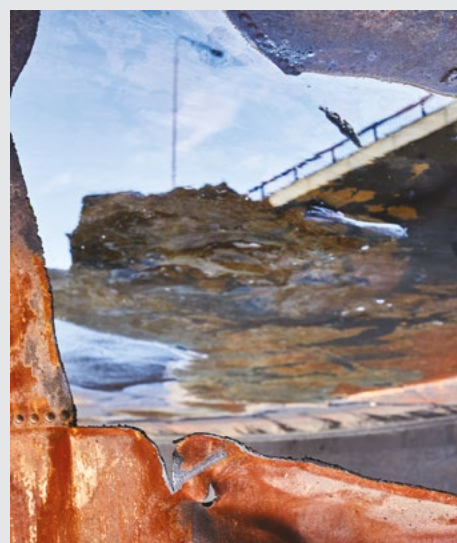
hé poloviny roku 2029. Vlastní sanace od převzetí staveniště do zpracování závěrečné zprávy je plánována téměř na dva a půl roku.

Je možné, že by pracovníky ve zmapovaném areálu mohlo ještě něco překvapit, třeba neznámé ložisko odpadu či jiný druh odpadu?

Překvapení typu nového ohniska znečištění se nepředpokládá, protože areál je podrobně prozkoumán. Před třetí etapou ještě proběhne sanační doprůzkum, jehož cílem je bilanční upřesnění rozsahu kontaminace. Nález nového druhu odpadů je prakticky vyloučený.

Je možné říci, že to bude poslední etapa?

Projekt třetí etapy mimo jiné obsahuje aktualizovaný návrh etap sanace. Tento návrh obsahuje celkem pět etap, z nichž první dvě byly realizovány, třetí etapa je v přípravě a chystá se realizace. Čtvrtá etapa zahrnuje sanaci podzemních vod a pátá etapa představuje postsanační monitoring podzemních vod s cílem potvrzení úspěšnosti všech předchozích etap sanace. Nicméně lze konstatovat, že třetí etapa je rozhodně poslední etapou, která řeší znečištění v nesaturované zóně. Po její realizaci bude možné areál využívat, ale toto využití bude muset respektovat územní potřeby především pro etapu sanace podzemních vod, například vybudování sanačních a monitorovacích vrtů, dekontaminační stanice a podobně.

Pro jaké účely se může sanovaný areál následně využít?

Územním plánem je areál plochou určenou pro lehký průmysl. Regulativ „lehký průmysl“ definuje hlavní, přípustné a podmíněně využití území, což představuje budovy a zařízení lehké průmyslové výroby a logistiky včetně technické a dopravní infrastruktury, provozního zázemí. Podmíněně přípustné je i občanské a sportovní vybavení. Zjednodušeně lze říci, že areál lze využít pro různé účely kromě bydlení. ●

Společnost C-energy pokračuje v revitalizaci areálu bývalé Teplárny Tábor. **Zastaralý provoz se značnými dopady na životní prostředí nahrazuje moderními technologiemi**, které umožní v příštích desetiletích produkovat teplo a elektřinu.

TEPLÁRNA V TÁBOŘE PŘECHÁZÍ NA PLYN

Foto: archiv SFŽP ČR

Během necelých dvou let byly z areálu bývalé Teplárny Tábor odstraněny staré nádrže na mazut, objekty palivového a popílkového hospodářství, chladicí věže a kotel na spalování dehtu. Byl také postupně rozebrán teplárenský komín a byla dokončena likvidace doutňů na hnědé uhlí, topný olej nebo hnědouhelný dehet. Likvidace ekologické zátěže byla součástí rozsáhlého projektu modernizace celého energetického zdroje v Táboře. Po připojení vysokokapacitního plynovodu byla v loňském roce zprovozněna vedle elektrokotle také kogenerační jednotka o výkonu převyšujícím 11 MW, která slouží pro účinnou kombinovanou výrobu tepla a elektrické energie.

„Na místě teplárny budujeme moderní energetický zdroj, který ve špičkách spotřeby během velmi chladných dnů pomůže posílit výkon v tábořském systému centrálního zásobování teplem. Zároveň je ale zdroj základem nové lokální distribuční soustavy, která dodá nízkemísňnou energii fíremním klientům a pomůže jim tak naplňovat jejich dekarbonizační cíle,“ nastínil jednatel společnosti C-energy Ivo Nejdí budoucí využití energetického zdroje.

Projekt spočívá v náhradě uhelného kotle a tří dehtových kotlů o celkovém jme-

novitém tepelném příkonu cca 199 MW v Teplárně Tábor za soustavu menších plynových zdrojů umožňujících efektivnější řízení výroby energie (tepla a elektřiny v KVE) a dodávky tepla do soustavy zásobování tepelnou energií. Součástí projektu je rovněž instalace parního kotle přímo u jednoho z odběratelů páry a demontáž a demolice všech dalších zařízení a staveb v teplárně, které brání instalaci nových zdrojů. Projekt je podpořen z Modernizačního fondu v rámci podpory ekologizace tepláren. Program je financován ze systému Evropské unie pro obchodování s emisemi.

Součástí nové lokální distribuční soustavy elektřiny je také třetí bateriové úložiště C-energy. Nabízí výkon 8 MW a kapacitu 8 MWh. „Pokud existují možnosti využití čisté elektřiny vyrobené v daném místě v lokální distribuční soustavě, například pro zajištění bezemisní autobusové dopravy ve městě, dává obrovský smysl pokračovat v úsilí výstavby nových obnovitelných zdrojů energie, jako jsou fotovoltaické elektrárny. I proto intenzivně pokračujeme na rozvoji fotovoltaických zdrojů v rámci svých objektů a ploch v areálu v Plané nad Lužnicí. A pokračujeme zároveň v hledání dalších vhodných míst napříč tábořskou aglomerací,“ uzavírá Ivo Nejdí. ●

O MĚSTĚ

Tábor je okresní město v Jihočeském kraji. Leží padesát kilometrů severně od Českých Budějovic a 75 kilometrů jižně od Prahy na řece Lužnici. Žije tam přibližně 34 tisíc obyvatel, a jde tak po Českých Budějovicích o druhé největší město v kraji. Spolu se Sezimovým Ústím a Planou nad Lužnicí tvoří městskou aglomeraci s více než 45 tisíci obyvateli. Historické jádro města s dokonale zachovalou sítí křivolakých uliček v gotickém duchu je památkovou rezervací. Tábor byl založen na jaře roku 1420 husity a pojmenován podle hory Thabor u Nazaretu v dnešním Izraeli.

► Střední škola technická a zemědělská v Novém Jičíně v Moravskoslezském kraji má novou moderní robotickou učebnu. **Její pořízení bylo financováno z Operačního programu Spravedlivá transformace.**

STŘEDNÍ ŠKOLA V NOVÉM JIČÍNĚ OTEVŘELA NOVOU ROBOTICKOU UČEBNU

Foto: archiv SFŽP ČR

Nová robotická laboratoř je vybavena novými technologiemi a zlepšuje tak vzdělávání studentů. „V současné době je robotika důležitým oborem. Firmy roboty využívají čím dál více, hledají zaměstnance, kteří s nimi umějí pracovat,“ říká ředitelka střední školy Barbora Bezunková.

Studenti vybraných oborů s roboty pracují přímo v hodinách a získávají zkušenosti s technologií, která patří do současného průmyslu. Prostory jsou vybaveny špičkovými technologiemi v oblasti robotiky a automatizace. V laboratoři pracují studenti s řadou malých školních robotů i většími robotickými rameny. „Naším cílem je, aby žáci odcházeli ze školy s reálnými zkušenostmi. Robotická učebna jim umožní osvojit si práci s technologiemi, které se dnes běžně využívají ve firmách,“ doplnila ředitelka Barbora Bezunková.

Severní Morava je průmyslovým krajem, který nabízí mnoho pracovních příležitostí pro strojaře. Robotickou laboratoř využijí zejména studenti maturitního oboru Mechanik strojů a zařízení. Studium tohoto

oboru je dobrým základem pro zvládnutí moderních technologií, které rychle mění pracovní postupy ve strojírenské výrobě. Počítačem ovládané (CNC) stroje, roboty, automatické řídicí systémy musí ovládat kvalifikovaní pracovníci. Absolvent maturitního oboru Mechanik strojů a zařízení je univerzální strojař, který se může uplatnit v kterékoli firmě s rozsáhlejším strojním vybavením, může také pokračovat ve studiu na vysoké škole technického zaměření v bakalářském či magisterském studiu. ●

O ŠKOLE

Střední škola technická a zemědělská Nový Jičín navazuje na více než stopadesátiletou tradici zemědělského školství v Novém Jičíně a pětadesátiletou tradici učňovského školství v Novém Jičíně, ve Fulneku a ve Studénce. Střední škola s maturitními i učebními obory působí na třech pracovištích v Novém Jičíně a v Šenově u Nového Jičína. Obory školy jsou se strojírenským, zemědělským a ekologickým, dřevozpracujícím a stavebním zaměřením. Kromě vzdělávacích příležitostí pro absolventy základní školy má škola i nástavbové studium, a to v denní i v dálkové formě, provozuje vlastní autoškolu a vyučuje svářečské kurzy.

Úspěšná výzva na **účinnější čištění odpadních vod** v krasových oblastech pokračuje

Ministerstvo životního prostředí letos v únoru vyhlásilo výzvu na **zlepšení čištění odpadních vod pro obce v Českém a Moravském krasu s celkovou alokací 200 milionů korun**. Cílem bylo pomoci s přípravou projektů a financováním modernizace stávajících čistíren.

Velký zájem obcí i provozovatelů čistíren a dlouhodobé problémy s čištěním vod v krasových oblastech jasně ukázaly, že je potřeba v podpoře pokračovat. MŽP proto připravilo navazující výzvu s pětinasobně vyšší podporou, celkem s jednou miliardou korun. Ta bude zaměřena i na výstavbu zcela nových čistíren odpadních vod a kanalizace v krasových oblastech.

Podporu budou moci čerpat obce a další provozovatelé infrastruktury z řad veřejnoprávních subjektů, které leží uvnitř či v blízkosti CHKO Moravský kras a CHKO Český kras. Prostředky bude možné využít na modernizaci a intenzifikaci stávajících čistíren odpadních vod i na samotné vybudování oddílné kanalizace a čistíren odpadních vod, čímž se zajistí účinnější ochrana těchto unikátních území.

„Krasové oblasti s jedinečnými jeskyněmi a vzácnými podzemními mokřady patří k našim přírodním klenotům, přesto se ani jim nevyhýbá znečištění. Čistota vody je pro tyto ekosystémy zásadní, a proto do jejich ochrany dlouhodobě investujeme – na lepší čištění vod v těchto oblastech jsme přispěli téměř 1,7 miliardy korun. Přesto je na mnoha místech kvalita čištění nedostatečná nebo není řešena vůbec. I proto vyhlášíme navazující výzvu,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

„V rámci první výzvy, kterou jsme z Národního programu Životní prostředí vyhlásili letos v únoru a která je otevřena až do konce příštího roku, jsme doposud podpořili devět projektů částkou ve výši zhruba 90 milionů korun. Ukazuje se, že výzva je úspěšná a zájem obcí i provozovatelů čistíren velký. Proto připravujeme navazující výzvu, tentokrát s celkovou alokací jedné miliardy ko-

Díky dosud schválené podpoře v první výzvě bude dalších jedenáct obcí blíže k vyřešení neúnosné situace.

run, z níž finančně podpoříme realizaci již připravených projektů na výstavbu kanalizace a čistíren odpadních vod v oblastech Českého a Moravského krasu,“ doplnil ministr Hladík.

Celkově se problematika čištění odpadních vod řešená touto výzvou týká více než šedesáti obcí. Zhruba polovina již má čištění odpadních vod dostatečně vyřešeno a v ostatních existuje pouze částečné či nevhodné řešení nebo systém čištění zcela chybí. „Díky dosud schválené podpoře v první výzvě bude dalších jedenáct obcí blíže k vyřešení neúnosné situace. Ve čtyřech obcích se navýší kapacita a zmodernizuje stávající čistírna, v dalších pěti budou mít připravenou projektovou dokumentaci. Tyto a další obce s již nachystaným projektem budou moci získat prostředky na vlastní realizaci právě v navazující výzvě,“ upřesnil ministr Hladík.

„Je více než nutné řešit čistotu vod, které chráněnými krasovými územími protékají a ovlivňují systém jeskyní. O čistší odpadní vody v CHKO Moravský kras a pomoc obcím s výstavbou a intenzifikací čistíren odpadních vod se snažím dlouhodobě, proto jsem ráda, že Ministerstvo životního prostředí plánuje další podporu,“ uvedla senátorka Jaromíra Vítková.

Větší finanční podpora, více možností pro čistší vody

Zatímco první výzva byla zaměřena především na projektovou přípravu, nynější výzva se zaměřuje na samotnou realizaci. „V rámci této dotace mohou obce získat podporu až 60 % na modernizaci a intenzifikaci čistíren odpadních vod nebo podporu ve výši až 75 % na realizaci výstavby kanalizace a ČOV. Vyšší finanční podpora je z toho důvodu, že požadujeme přísnější limity na čištění fosforu a dusíku, než nařizuje stávající legislativa. Podrobnosti a seznam dotčených obcí budou zveřejněny v rámci oficiální dokumentace výzvy,“ uvedl ministr Petr Hladík s tím, že únorová výzva je stále otevřena a pro další zájemce je v ní aktuálně k dispozici ještě více než polovina celkové alokace na podporu přípravy infrastrukturních projektů.

Vodní ekosystémy čelí znečištění především dusíkatými a fosforečnými látkami, které ohrožují kvalitu povrchových i podzemních vod. Krasové oblasti jsou specifické svou vysokou propustností a složitou hydrogeologií, což znamená, že znečišťující látky se mohou velmi rychle dostat do podzemních vod, kde jsou procesy samočištění omezené. Znečištěné odpadní vody navíc často přitékají do zranitelných krasových oblastí i z obcí mimo chráněná krajinná území. Proto se výzva zaměřuje i na ně.

Zvýšená ochrana vod v citlivých krasových oblastech však vyžaduje i vyšší účinnost čištění. „Krasové oblasti patří k nejcennějším, ale i nejvíce ohroženým přírodním lokalitám u nás. Proto máme u čištění i vyšší požadavky na účinnost čištění, než vyžaduje legislativa – konkrétně požadujeme odstranění fosforu v rozsahu 80 až 87,5 % a dusíku 70 až 80 %. Tyto látky jsou hlavními příčinami eutrofizace, která může nenávratně poškodit místní ekosystémy. Současně budeme klást důraz na monitoring kvality čištění na odtoku, abychom měli jistotu, že citlivé krasové oblasti zůstanou chráněny dlouhodobě i do budoucna,“ uvedl ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman, jehož úřad dotační tituly spravuje. ●

V mladoboleslavské nemocnici skončila rekonstrukce pavilonu

V září byla slavnostně ukončena rekonstrukce pavilonu L v boleslavské Klaudiánově nemocnici. Během stavebních prací **došlo k zateplení pláště celého objektu, výměně oken, vzduchotechniky i otopné soustavy**.

Celý pavilon je navíc nově vybaven LED osvětlením. Dojde tak nejen ke znatelnému snížení provozních výdajů, ale i k významnému snížení emisí CO₂ a dalších znečišťujících látek. Opravený pavilon si přišel prohlédnout i primátor města Jiří Bouška a náměstek Daniel

Marek, který je zároveň místopředsedou představenstva nemocnice.

„Díky spolufinancování z Evropské unie prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí i významné dotaci Středočeského kraje se podařilo výrazně snížit energetickou náročnost budovy,“ uvedl předseda představenstva nemocnice Ladislav Řípa.

Středočeský kraj poskytl na rekonstrukci dotaci ve výši 55 milionů korun, z Operačního programu Životní prostředí získala nemocnice přes 13 milionů korun a část nákladů hradila z vlastních zdrojů.

Dosavadní prostory pavilonu L využívaly mikrobiologické laboratoře a patologicko-anatomické oddělení, které je budou využívat i nadále. Rekonstrukcí vznikly i kanceláře, kam se z pavilonu B přesunula nemocniční ombudsmanka a vedení nemocnice. Tyto přesuny logisticky souvisí s plánovanou výstavbou Pavilonu pro matku a dítě. ●

► Budoucnost je teď. EKO FILM otevírá témata, která hýbou světem

Již od 16. do 19. října nabídne 51. ročník mezinárodního filmového festivalu EKO FILM filmy z celého světa, inspirativní diskuze i osobnosti, které hýbou veřejným děním.

Letošním mottem je heslo „Deal? Děl?“, které propojuje anglické deal (dohoda) s českým děl (děle). Festival bude hledat odpověď na zásadní otázku: Dokáže se lidstvo dohodnout s přírodou, nebo budeme nezbytné kroky jen dále odkládat?

„Na festivalu otevřeme důležité otázky – nejen o tom, jak dlouho naše planeta ještě vydrží, ale především o tom, co jsme my všichni ochotni udělat, aby vydržela déle – tedy, děl – aby tady naše děti mohly žít děl. Každodenní volby mohou vypadat jako maličkosti, ale mají obrovský dopad. Těšit mě, že se do 51. ročníku EKO FILMU přihlásilo historicky nejvíce snímků: 242. A jsem rád, že se festivalu daří více a více dostávat zásadní společenská témata blíže k lidem,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík, pod jehož záštitou festival probíhá.

Filmy, které inspirují i zneklidňují

Do soutěžního programu se letos přihlásilo rekordních 242 filmů ze 48 zemí. Výběr 25 nejlepších přináší silné premiéry i tituly ze světových festivalů. Mezi nimi například *Děti z mizéjícího ostrova*, koproduktované Darrenem Aronofským, sledující rodinu nucenou

opustit potápějící se domov. Dokument *Fantastické plasty* se dívá na globální krizi plastů a průmyslové zákulisí jejich produkce. Investigativní snímek *Had a kosatka* oceňovaného novináře Johna Carlose Freye odhaluje korupci spojenou se stavbou přehrad v USA. Film *Zavírovaná planeta* pak sleduje cesty nejnebezpečnějších virů z říše zvířat k lidem.

„Výsledný výběr je nesmírně silný: 25 projekcí v kategoriích Antropocén, Na prahu změny a Krátce a zeleně nabízí filmy, které baví, inspirují i otevírají oči,“ slibuje hlavní dramaturgyně festivalu Kristýna Gentnerová.

Hlavní porota ve složení dokumentaristů Petra Horkého, Jana Svatoše a Erika Baláže, influencerek Rozárie Haškovcové, Petry Holubové a herce Štěpána Benoniho rozhodne o vítězích ve dvou kategoriích. V roli zvláštního zahraničního hosta se představí britský tvůrce Alex Tate, držitel cen BAFTA a EMMY s českými kořeny. Novinkou je mezinárodní Cena studentské poroty, udělovaná jury vedenou greenfluencerkou Eliškou Víravovou. Svého vítěze vůbec poprvé vybere i diváctvo v rámci Divácké ceny.

Diskuze a setkání

EKO FILM není jen filmová přehlídka, ale i platforma pro živou debatu. Už v září proběhla ministerská debata o klimatu a energetice. V Praze se 13. října 2025 v Národním zemědělském muzeu odehraje večer EKO FILM Praha: Děl s minulostí, nebo deal s budoucností? s živým podcastem Přepište dějiny, věnovaný historii ochrany přírody, a s následnou debatou o moderní energetice Petra Hladíka s Magdalenou Davis a dalšími experty. „EKO FILM jsou nejen filmy, ale i odborné diskuze, které hledají odpovědi na klimatickou změnu a Green Deal. Festival buduje komunitu, která chce měnit svět kolem sebe,“ upozorňuje Jiří Schneider, garant odborného programu za Mendelovu univerzitu.

Festival pro všechny generace

EKO FILM myslí i na širokou veřejnost. Dne 10. října 2025 vystoupí v Brně kapela Voxel & Spol. a 17. října nabídne festival speciální dopolední program pro školy s projekci a interaktivními hrami.

Festivalové centrum bude tradičně v Cinema City Velký Špalíček, část programu proběhne také na Mendelově univerzitě a dalších místech v Brně. „EKO FILM má už přes půl století tradici. Připomínám, že přírodním není hezká kulisa – je to náš domov, o který je třeba pečovat,“ zdůrazňuje prezident festivalu Ladislav Miko. Festival pořádá Ministerstvo životního prostředí ČR. ●

► Pokračuje modernizace ekocenter

Ministerstvo životního prostředí rozdělí 80 milionů korun z Operačního programu Životní prostředí ekocentrům, která budou fungovat nejen jako energeticky úsporné budovy, ale i názorné učebny klimatického vzdělávání. **Provozovatelé vzdělávacích center díky finanční podpoře zmodernizují prostory i své zázemí a veřejnost si v praxi vyzkouší, jak se lze prakticky připravit a adaptovat na klimatickou změnu.**

Investice z Operačního programu Životní prostředí podpoří komplexní projekty modernizace objektů a zázemí včetně vybavení a pomůcek do interiéru i exteriéru.

„Chceme lidem ukázat, že klimatická změna není něco, co se nás netýká, ale že naopak ovlivňuje každodenní život nás všech. Považujeme za posláním resortu životního prostředí pomáhat lidem tyto souvislosti vnímat. Podporujeme ekocentra, aby mohla nejen renovovat své budovy a vybavení, ale hlavně sloužit jako inspirace pro ostatní – vytvářením modelových projektů, které prakticky ukazují efekt úspory energií a dalších adaptačních opatření. Chceme, aby se ekocentra stala doslova živými laboratorii, kde si návštěvníci mohou sami vyzkoušet, jak žít úsporněji a v souladu s přírodou – od šetření energií a využívání obnovitelných zdrojů přes třídění odpadu až po hospodaření s dešťovou vodou. Věříme, že právě konkrétní příklady a praktické ukázky jsou nejlepší cestou, jak motivovat veřejnost k šetrnějšímu přístupu k přírodě,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

Podporu mohou žadatelé využít na komplexní rekonstrukce objektů ekocenter tak, aby jejich provoz byl energeticky úsporný. Projekty mohou zahrnovat zateplení budov, výměnu oken a dveří, instalaci moderních systémů měření, fotovoltaiky a obnovitelných zdrojů energie a další úsporná opatření. Z dotační podpory lze financovat i systémy pro využívání dešťové a šedé vody, tvorbu zelených střech a fasád či terénní úpravy s výsadbou stromů a keřů. Součástí podpory může být také investice do technického vybavení a pomůcek, jako jsou výukové panely a interaktivní pomůcky, které veřejnosti přiblíží principy fungování obnovitelných zdrojů energie, cirkulace vody nebo adaptačních opatření a podpoří tak klimatické vzdělávání.

„Jedná se již o třetí výzvu na modernizaci ekocenter z Operačního programu Životní prostředí v tom-

to programovém období. V minulých výzvách jsme schválili financování devíti projektů za více než 180 milionů korun,“ doplňuje ministr.

Žádosti si mohou podat obce, města, kraje, veřejnoprávní instituce, příspěvkové či státní organizace, školy, nadace a další subjekty veřejného sektoru na území celého Česka. Ekocentra musí před podáním žádosti svoji činnost vykonávat alespoň tři roky. O podporu může požádat i ekocentrum jako nájemce budovy, která je ve vlastnictví jednoho z oprávněných žadatelů.

Na realizaci svých projektů mají žadatelé po schválení dotace dostatek času. Projekty musí dokončit a doložit jejich realizaci nejpozději do konce roku 2029. Při splnění podmínek dotace získají od státu až 80 % způsobilých výdajů.

Přjem žádostí bude otevřen do 18. února 2026. Alokace výzvy je 80 milionů korun. ●

Mezi zelenými střechami kralovaly školní projekty

Dvanáctý ročník soutěže Zelená střecha roku, pořádaný Asociací zelených střech a fasád, zná své vítěze. V kategorii veřejných střech zvítězila přístavba Střední školy Charbulova v Brně, která se proměnila v učebnu pod širým nebem. Speciální cenu ministra si odnesla základní škola ve Velké Bystřici.

Foto: AZSF

V kategorii soukromých střech byla oceněna biodiverzitní terasa rodinného domu v Kytíně na úpatí Brd. Slavnostní vyhlášení proběhlo v září na střeše nové pražské budovy Masaryčka, jejíž zelené střechy zvítězily v minulém ročníku soutěže.

Porota hodnotila celkem dvanáct realizací z celé republiky, které ukázaly šíři možností využití vegetačních střech – od školních budov přes panelové domy až po vinařství. Kromě odborníků rozhodovala i veřejnost, na webu zelenastrecharoku.cz se zapojily tisíce hlasujících a Cenu veřejnosti nakonec po těsném souboji získala střecha v Kubánské ulici v Brně. „Zelené střechy dnes nejsou jen estetickým prvkem. Stávají se součástí infrastruktury měst – zadržují vodu, ochlazují okolí, podporují biodiverzitu a zároveň nabízejí prostor lidem. Soutěž ukazuje, že české projekty si nijak nezadají s evropským standardem,“ říká Jana Šimečková, ředitelka Asociace zelených střech a fasád.

Brněnská Střední škola Charbulova zajala porotu především svým didaktickým rozměrem. Kombinuje dřevěnou terasu, vyvýšené záhony, trvalky i extenzivní část s rozchodníky a stala se součástí školního života. „Střecha je ukázkou, jak lze zelené střechy využít pro vzdělávání. Porota ocenila její velký didaktický význam – stala se součástí školního života a inspirací pro další školy,“ uvedl Samuel Burian, člen poroty soutěže Zelená střecha roku 2025.

Na druhém místě v kategorii veřejných střech skončily hned dva projekty. V Kubánské ulici v Brně vznikl na střeše panelového domu unikátní komunitní prostor s bazénem, pergolou a travnatými plochami. Realizace ukazuje, že i starší domy mohou díky promyšlenému technickému řešení nabídnout obyvatelům nové možnosti využití. Stejně umístění získala střecha

na panelovém domě ve Voskovcově ulici v Praze-Hlubočepích, kde byla zvolena extrémně lehká skladba s vrstvou substrátu pouhé tři centimetry. Díky použití rozchodníkových koberec vznikl na ploše tří set metrů čtverečních funkční vegetační kryt, který zlepšil klima v přízemních prostorech.

Degustační zahrada v Hovoranech, třetí v pořadí, proměnila technický objekt vinného sklepa v atraktivní prostor pro degustace a společenské akce. Intenzivní střecha na ploše 500 čtverečních metrů umožnila výsadbu větších dřevin včetně olivovníků.

Speciální ocenění

Speciální ocenění ministra životního prostředí Petra Hladíka získala základní škola ve Velké Bystřici. Na střeše šaten Masarykovy základní školy žáci i učitelé pozorují pestrý koberec rozchodníků a netřesků včetně siluety mloka skvrnitého. Z učeben se otevírá pohled na zelenou střechu, která nahradila původní fólii a stala se výrazným prvkem celého areálu. Střecha nejen zlepšuje mikroklima, ale slouží i jako učební pomůcka při environmentální výchově.

Budova šaten vznikla v osmdesátých letech bez toho, že by někdy mohla nést vegetační souvrství. Její konstrukce nebyla dimenzována na vyšší zatížení, a proto bylo nutné přizpůsobit návrh přísnému limitu únosnosti. K realizaci v roce 2023 vedlo rozhodnutí města prověřit možnosti ozelenění po předchozím zateplení obálky objektu.

Důmyslné řešení odvodnění střechy přispělo ke zlepšení hospodaření se srážkovou vodou. Namísto původního odvádění vody do místního toku Vrtůvky byla vybudována podzemní retenční nádrž o objemu

Technický popis zelené střechy Velká Bystřice

Vegetační souvrství

- hydroizolační vrstva – kořenovzdorná fólie PVC tl. 1,8 mm,
- ochranná textilie PES 300 g/m²,
- drenážní nopový panel 20 mm,
- samozavlažovací rohož – slouží zároveň jako filtrační vrstva mezi drenážní a vegetační vrstvou,
- extenzivní vylehčený substrát, mocnost 60 mm (po slehnutí cca 40 mm),
- lem z kačírku frakce 16/32, šířka 30 cm, oddělený hliníkovým L profilem nebo geotextilií.

Vegetace

Směs rozchodníkových řízků (min. 6 druhů, 57 l), jednotlivé sazenice netřesků a rozchodníků v kontejnerech K9 (416 ks).

devíti čtverečních metrů. Zadržovaná dešťová voda je využívána pro automatický závlahový systém, který je vzhledem k nízké vrstvě substrátu nezbytný pro úspěšné zakořenění rostlin a jejich udržení v suchých obdobích.

Výrazným prvkem kompozice je motiv mloka skvrnitého, živočicha, který se vyskytuje v nedaleké chráněné lokalitě Hlubočky – Suchý Žleb a stal se symbolem ekologické výchovy školy. Jeho silueta byla vyskládána z břidličných šlapáků pocházejících z místního lomu, do jeho těla jsou citlivě zakomponovány dvě střešní vpusti. Žluté skvrny tvoří kvetoucí rozchodníky, oči a tlapky doplňují netřesky.

Investorem byla obec, která získala na realizaci dotační podporu z Národního plánu obnovy. ●

V obci Dýšina na Plzeňsku se děti se školním rokem vrátí do nové sportovní haly. Ta se otevřela na začátku roku.

V DÝŠINĚ VYUŽÍVAJÍ **PASIVNÍ SPORTOVNÍ HALU**

Foto: archiv SFŽP ČR

Sportovní hala umožňuje provoz většiny míčových sportů. Součástí projektu byla i rekonstrukce stávající školní tělocvičny, čímž škola i obec získaly multifunkční sál. Ten slouží nejen ke kulturním akcím, ale také jako zázemí pro školní družinu.

V obci tak mají sportovní halu s hrací plochou 44 × 22 m s polyuretanovým povrchem na roštu, který maximálně tlumí otřesy. Hodí se pro většinu míčových sportů, třeba basketbal, házenou, tenis, volejbal, futsal, badminton a florbal. Její součástí je i tribuna pro 105 diváků a vestavby skladů sportovního nářadí.

Novou sportovní halu využívají především žáci základní školy, místní sportovní kluby a spolky. Zájem je i ze strany přespolních sportovců, a to zejména proto, že Dýšina je vzdálena jen 10 kilometrů od Plzně.

Halu doplňují dvě přístavby. Dvoupodlažní západní, která obsahuje sklad a šatny, je propojená se starou budovou. Přistavěný výtah přes čtyři podlaží zajišťuje bezbariérové užívání celé školy.

Východní přístavba s půdorysem do tvaru písmene L má také suterén a přízemí a obsahuje zejména šatny. Těch je v novostavbách dohromady osm, všechny doplňují i toalety a sprchy.

Sportovní hala je založena na hlubinných pilotách a její nosnou konstrukci tvoří prefabrikované železobetonové sloupy a příhradové

nosníky. Ostatní stavby zděné z keramických tvárnic jsou založeny na základových pasech nebo na armované železobetonové desce. Stropní konstrukce tvoří prefabrikované železobetonové panely, v části západní přístavby přebetonované ocelové nosníky s trapézovým plechem. Zhruba polovina ploché střechy je ozeleněná, na druhé se nachází fotovoltaické panely s instalovaným výkonem 80 kWp.

Veškerou dešťovou vodu ze střech nově navržených objektů a částečně i ze střech staré školy zachytává betonová akumulace níž jímka o velikosti 20 krychlových metrů. Z ní se čerpá zpět do objektu a je jako užitečná voda využívána ke splachování WC.

Součástí projektu bylo i zateplení a přestavba původní, malé školní tělocvičny na multifunkční sál s jevištěm a moderní audiovizuální technikou. Slouží nejen ke

koncertům či divadelním představením, ale částečně i školní družině.

Nový soubor budov je energeticky úsporný, jeho celkové energetické zisky tedy převyšují energetickou náročnost. Kromě fotovoltaické výroby s výkonem 80 kWp mají budovy na ploše asi 700 m² zelené střechy, systém hospodaření s dešťovou vodou, tepelná čerpadla a vzduchotechniku s rekuperací tepla. Hala disponuje chytrým řízením osvětlení, vytápění, vzduchotechniky a ohřevu teplé vody s návazností na rezervační a přístupový systém haly. Aby nedocházelo k energetickým ztrátám, jsou vytápěny, větrány a osvětleny jen prostory, které se v danou chvíli užívají.

Celkové náklady byly kolem 150 milionů korun, dvě třetiny získala obec z Operačního programu Životní prostředí. ●

O OBCI

Obec Dýšina leží 10 km severovýchodně od Plzně. Patří k ní osada Nová Huť a Horomyslice. Historie Dýšiny je delší než Plzně. Založena byla roku 1242 za vlády Přemyslovců. Již tehdy se stal dominantou obce raně gotický kostel. Velkou tradici tam má železářství. Okolí bylo vždy poměrně bohaté na železnou rudu. V sedmáctém století byly v Nové Huti a Horomyslicích vysoké pece a na řece Klabavě vznikaly hamry. To je vlastně příčinou toho, že dnes je Dýšina průmyslovou obcí a ztratila tak částečně původní vesnický charakter. V obci je pomník generála Pattona a obec dodnes udržuje dobré kontakty s jeho potomky.

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje

5 282 954 Kč

Dotace z EU

2 748 349 Kč

Foto: archiv SÚŽP ČR

► ÚDOLNÍ NIVA ZADRŽUJE VÍCE VODY

Údolní nivy jsou přirozenou zásobárnou podzemní vody pro široké okolí. Ve dnech s nízkými srážkami dodávají vodu i do samotných řek. Zadržování vody v obdobích sucha, která jsou v posledních letech stále častější a delší, bylo také důvodem k revitalizaci údolní nivy v lokalitě Čbán na Třemošné. **Projekt navíc získal od Svazu vodního hospodářství ČR ocenění Vodohospodářská stavba roku 2024.**

Třemošná neboli Třemošenka, na horním toku známá také pod jménem Všerubský potok, dříve též Malešinský, Čbánský či Příšovský potok, je významný vodní tok v okrese Plzeň-sever, levostranný přítok Berounky. Pramení v nadmořské výšce 566 m u osady Vojtěšín, pět kilometrů severozápadně od Úněšova v přírodním parku Manětínská. Nejprve teče jiho-východním směrem přes Všeruby, Nevřeň a Příšov a pak severovýchodním směrem přes Ledce, město Třemošnou, Žichlice a Chotinou. U Kacého se v nadmořské výšce 279 m vlévá do Berounky. Jediným jejím významnějším přítokem je Bělá, která ústí zleva mezi Ledci a Třemošnou.

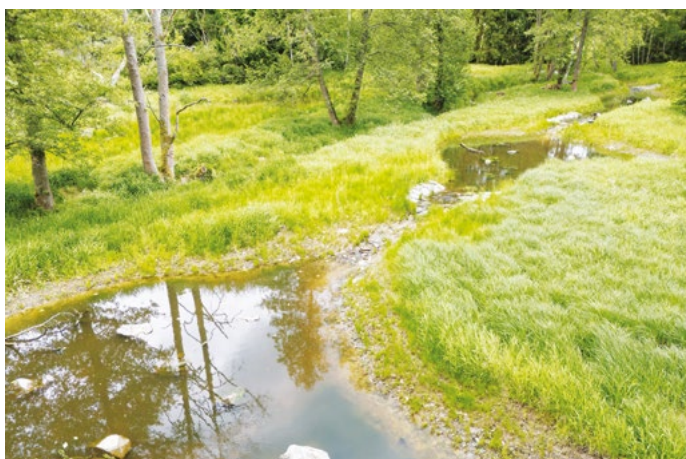
Původní podoba názvu, který potok sdílí s městem, zněla Střemešná, což znamenalo místo vyznačující se porostem střešchy. Vodní tok se poprvé připomíná k roku 1238, rívus Zcirmussil, město

coby středověké sídlo Sremesna kolem roku 1180.

Pro vodáky je Třemošná zajímavá tím, že za dobrého vodního stavu je částečně sjízdná, z pohledu hospodaření s vodou v krajině pak právě nedávnou revitalizací údolní nivy v lokalitě Čbán.

„V této lokalitě existoval historicky rybník, jehož hráz byla v daleké minulosti protřena při povodni,“ připomíná Hugo Roldán, tiskový mluvčí státního podniku Povodí Vltavy, pod jehož taktovkou se projekt uskutečnil. „Vzhledem k tomu, že v současném suchém období je potřebné zadržovat vodu v krajině, bylo správcem toku rozhodnuto o realizaci úpravy údolní nivy,“ dodává.

Protipovodňová ochrana měst a obcí je jednoznačně spojena s revitalizacemi vodních toků, povodňovými parky a architekturou navazujících lidských sídel. V dnešní době je nemyslitelné, aby úpravy koryt nerespektovaly ekologii a potřeby lidí pro rekreaci a krásné prostředí pro život.

V nezastavěném území jsou revitalizace vodních toků a niv nezbytné pro obnovu ekosystémů lužních lesů a luk, přírodního prostředí odstavených ramen a dalších přirozených funkcí vodních toků.

Údolní niva

Určit, co přesně je údolní niva, i přestože je její ochrana legislativně zakotvena, není vůbec jednoduché. Jde totiž o geosystém, který je velmi proměnlivý, a každý vědní obor, který se jím zabývá, jej definuje trochu jinak. Obecně se tak dá za údolní nivu označit část údolí, které je pravidelně zaplavováno a utvářeno řekou. Aktivní je při povodňovém stavu vodního toku, kdy je částečně nebo plně zaplavována. Tvoří ji říční nánosy ze štěrku, písku, jílu a hlíny v rozdílném poměru podle toho, jak se vodní tok větví.

Nivou je vlastně každé dno říčního údolí a je jedno, jaký povrch ho zrovna pokrývá, tedy zda jsou to lesy, zemědělská půda, nebo třeba zástavba. Součástí údolní nivy mohou být i koryta, která vznikají odkloněním toku řeky během povodní, takzvané avulzní brázdy. Tato koryta jsou hluboká až dva metry a za normálního stavu jsou vyschlá.

Údolní niva představuje nejstarší část současné kulturní krajiny. Byla totiž prvním místem, které začal člověk proměňovat

a osidlovat. Na našem území se tak dělo již od pátého tisíciletí před naším letopočtem a šlo tehdy spíše o nepřímé ovlivňování spojené třeba s odlesňováním. Ve středověku jsme pak vodní koryta a nivy upravovali cíleně, především kvůli stavbě mlýnů a budování rybníků. Nicméně tyto kroky byly i díky nedostatečnému technickému vybavení povětšinou stále celkem šetrné k přírodě. Velkými zásahy do přírodní rovnováhy bylo až napřimování vodních toků, zánik meandrů, zahlubování vodních koryt ke konci devatenáctého a během dvacátého století a pak zejména přeměna niv na zemědělskou půdu nebo její zastavění, čímž byly nivy ochuzeny o svou živou složku. A bezesporu největším zásahem člověka je stavba vodních nádrží, která často znamená úplný zánik nivy.

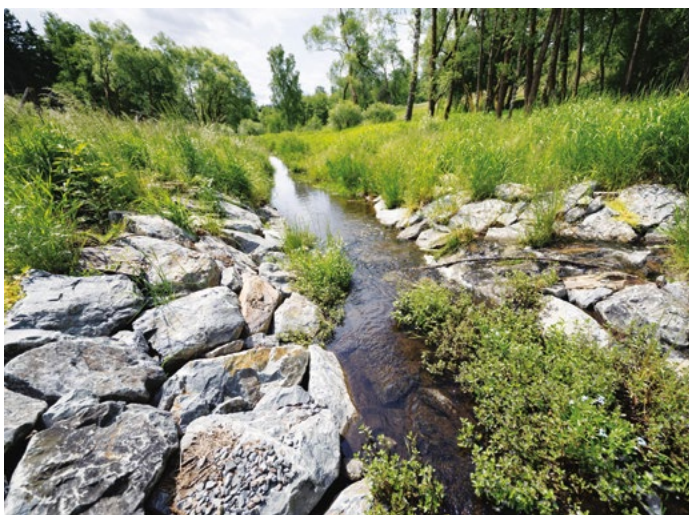
Některé nivy v naší krajině zůstaly zachovány, jiné se postupně revitalizují. Nivu najdeme téměř podél všech českých řek. Málokde se už vyskytuje niva přirozená, ve většině případů do ní více či méně zasáhl člověk.

Císařský mlýn

K úpravám údolních niv docházelo v dřívějších dobách i kvůli mlýnům. Jednou takovou stavbou a zajímavým místem k navštívení je Císařský mlýn v obci Čbán u Úněšova na řece Třemošné, který je chráněn coby nemovitá kulturní památka České republiky.

Mlýn byl založen před rokem 1713, přičemž ještě v tom roce je uváděn jako pustý mlýn o jednom kole na nestálé vodě. Z roku 1817 pochází obytné dřevěné patro mlýnice a po roce 1839 přibýlo patrové hospodářské stavení mezi mlýnem a stodolou. Roku 1945 byl mlýn osídlen přídělce jako zemědělský objekt a po jeho odchodu byl objekt využíván jako rekreační.

Ve mlýně se dochovalo torzo obyčejného složení: na jedné ose dvoukolí (suché a mokré kolo) a původní dřevěná násypka. Ke dvoukolí je upevněno převodové kolo na transmisi, které je upraveno na pohon cirkulárky. Voda na vodní kolo vedla náhonem dlouhým asi 250 metrů, který byl veden po pravém břehu potoka, přičemž po západním okraji zahrady pod mlýnem vedl odpadní kanál. Vodní kolo na svrchní vodu o průměru kolem pěti metrů existovalo ještě v roce 1965 a sloužilo k občasnému pohonu okružní pily.

► Přirozenou nivu v Česku najdeme podél Odry, Moravy, Orlice a středního toku Lužnice, revitalizovanou pak třeba právě na Třemošné.

„Se všemi pozemky údolní nivy toku Třemošná hospodařil Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Provoznímu středisku závodu Berounka státního podniku Povodí Vltavy se podařilo uskutečnit převod pozemků na státní podnik. Po konzultaci s Agenturou ochrany přírody a krajiny se pak přistoupilo k revitalizaci celé údolní nivy,“ přibližuje počátky projektu Hugo Roldán.

Obnova rybníka byla vyloučena proto, že údolní niva již byla značně porostlá vzrostlými dřevinami, které by se musely odstranit.

Když bylo rozhodnuto, provozní středisko závodu Berounka státního podniku Povodí Vltavy, které spravuje tok Třemošná, zpracovalo investiční záměr, a když byla projektu přiznána dotace z Národního plánu obnovy, mohlo se přistoupit k realizaci.

„Při přípravě projektu se vycházelo z možnosti provést revitalizaci na pozemcích Povodí Vltavy, dále z údajů o hydrologických poměrech v dané lokalitě a v neposlední řadě z projednání navrhovaných opatření s Agenturou ochrany přírody a krajiny. Realizace proběhla standardně a díky dobré koordinaci s projektantem a se zhotovitelem bez zádrhelů,“ říká Hugo Roldán. V roce 2019 byl vypracován investiční záměr a o rok později studie pro-

veditelnosti. V roce 2021 byla vyhotovena dokumentace pro stavební povolení, které bylo v následujícím roce uděleno, a ještě v tomtéž roce byla vypsána soutěž na výběr zhotovitele projektu. Ten se poté realizoval od dubna do května loňského roku.

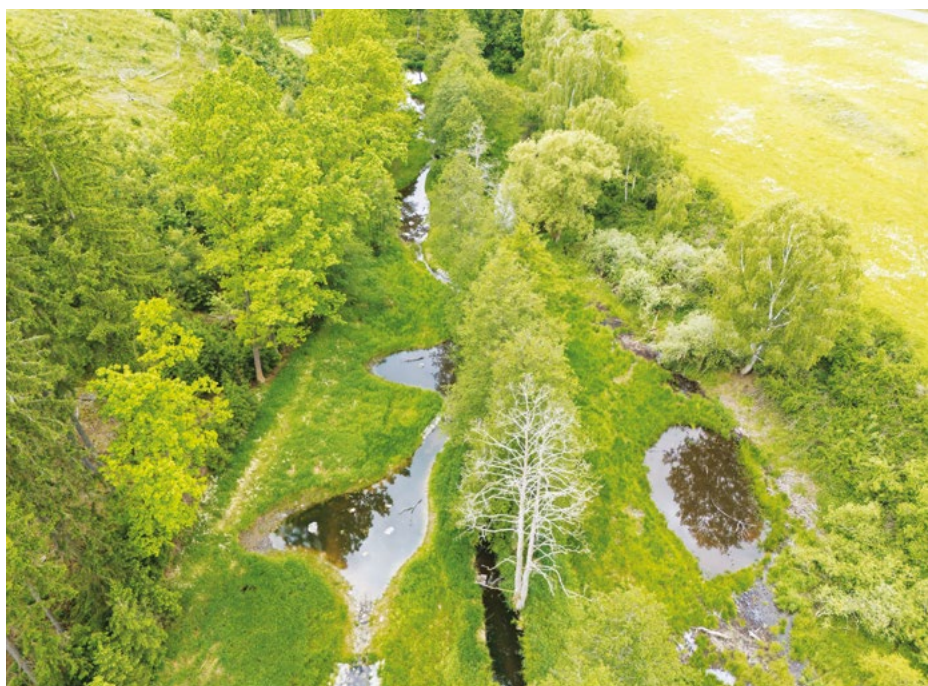
A výsledek? „Uskutečnění projektu hodnotíme, a nejen my jako investor, jednoznačně pozitivně. Došlo ke zvětšení členitosti koryta a jeho rozvolnění, respektive k vytvoření různorodého toku, došlo ke snížení podélného sklonu dna a rychlosti proudění, zlepšily se životní podmínky pro vodní živočichy a rostliny, bez vytváření nových migračních překážek. Došlo k propojení koryta s navazujícími plochami nivy a k zajištění vyběžování vody za nižších průtoků a tím také ke zvýšení retenční schopnosti nivy ve formě tůň,“ uzavírá příběh revitalizace údolní nivy na Třemošné Hugo Roldán.

A právě za rozvolnění trasy původního koryta toku, zřízení průtočných a neprůtoč-

ných tůň a doplnění balvanitých prahů do dna koryta za účelem zadržení vody v krajině a podpory biodiverzity projekt po právu získal ocenění Vodohospodářská stavba roku 2024, kterou pod záštitou ministra zemědělství a ministra životního prostředí vyhlašuje Svaz vodního hospodářství ČR ve spolupráci se Sdružením oboru vodovodů a kanalizací ČR. ●

Bez revitalizací vodních toků a niv není možné zajistit potřebné zadržení vody v krajině, transformaci povodňových průtoků a zvýšení zásob podzemní vody v nivách.

V zájmu dobrého hospodaření s vodou v krajině je potřebné navrhovat revitalizace vodních toků, přírodě blízká protipovodňová opatření, adaptační opatření na změnu klimatu a vazbu revitalizací vodních toků na architekturu měst a obcí.

Funkční niva

Z významných krajinných prvků jsou ze zákona údolní nivy tím, který má největší problém ve vymezení i své ochraně. Přitom se jedná o fenomén, který je velmi důležitý nejen z hlediska přírodních hodnot, ale i územního rozvoje. Za více než třicet let od účinnosti zákona o ochraně přírody a krajiny, ve kterém byl institut významného krajinného prvku včetně údolních niv ze zákona zaveden, nebyly zpracovány dostatečné nástroje k jejich praktické ochraně. Postupy k vymezení i ochraně byly sice navrhovány, ale nikdy oborově přijaty. Údolní nivy jsou prvkem, který je v území obtížně identifikovatelný a současně je ohrožován rozvojem a využíváním jeho území.

Důležitost údolních niv je však kromě dlouhodobých potřeb nově podtržena v současné době projednávaným nařízením Evropské unie na obnovu přírody. Jedním z jeho stěžejních cílů je zásadní revitalizace vodních toků, kterou lze těžko provádět bez ohledu na celé území jejich niv.

Absenci metodicky jednotného přístupu se pokusil řešit projekt „Praktické nástroje pro plánování a ochranu VKP údolní

niva“ v letech 2020–2023 i v loňském roce dokončený projekt „Funkční NIVA“, jehož cílem bylo vyvinout ucelený metodický postup pro vyhodnocení kvality ekosystémových funkcí poskytovaných údolními nivami. Projekt svými výstupy cílí zejména na uživatele z řad zástupců orgánů ochrany přírody a krajiny, kteří se v praxi setkávají s problematikou antropogenní degradace údolních niv a určováním limitů využívání těchto ekosystémů. Data získaná aplikací metodiky mohou představovat důležitý podklad pro rozhodování v oblasti ochrany přírody a krajiny, přičemž zjištěné informace mohou být také zohledněny při plánování územního rozvoje a tvorbě regulačních plánů měst a obcí.

Získané podklady byly volně zpřístupněny prostřednictvím vyvinuté webové mapové aplikace „Funkční NIVA“ dostupné v záložce „Údolní nivy“. Jedná se o podpůrný nástroj, jehož hlavním cílem je v maximální míře usnadnit uživatelům vytvoření metodiky její aplikaci v praxi a tím i podpořit zavádění konceptu hodnocení ekosystémových funkcí údolních niv při řešení praktických otázek ochrany přírody a krajiny v Česku.

ECHO

V Uhřetíněvsi chtějí stavět úspornou školu

Městská část Praha 22 podala žádost o dotaci z Modernizačního fondu. Dotace je určena na realizaci projektu nové Základní školy Romance v Uhřetíněvsi. Škola už loni na podzim získala pravomocné stavební povolení, nyní se soutěží zhotovitel. Celkové předpokládané náklady na výstavbu školy jsou 790 milionů korun, dotace z fondu by mohla pokrýt 350 milionů korun. V Uhřetíněvsi se nová škola připravuje několik let. V dynamicky se rozvíjející městské části zatím fungují dvě základní školy. Škola bude disponovat moderním zázemím, včetně solárních panelů, zelené střechy, běžecké dráhy, hřištěm a 27 třídami pro přibližně 800 dětí.

V Mokré Lhotě budují vodovod

V létě v Mokré Lhotě slavnostně zahájili výstavbu vodovodu. Je to další významný krok v modernizaci technické infrastruktury osad města Bystřice. Po nedávném dokončení vodovodu v Líšně navazuje obec na dlouhodobý plán zajištění pitné vody i v dalších osadách. Stavba vodovodu v Mokré Lhotě je součástí naplňování technicko-ekonomické studie zásobování pitnou vodou a odkanalizování osad města Bystřice. Napojení nemovitostí na Želivku je plánováno v roce 2026. Celkové náklady jsou vypočteny na 24,1 milionu korun, obec získala dotaci 14,5 milionu korun z Národního programu Životní prostředí.

Jablonec odstranil černé skládky

Město Jablonec nad Nisou v létě odstranilo černé skládky, které hyzdily čtyři lokality, a to v ulicích Hluboká, Anenská, Janáčkova a U Brusíren. Odstranění skládek vyšlo na více než půl milionu korun. „Na skládkách byl nezákonně odložený bioodpad jako větve, tráva, listí, stavební odpad, zejména suť, dokonce i nebezpečný azbest,“ přiblížila jablonecká náměstkyně pro životní prostředí a strategii Lenka Opočenská. Celkem bylo z těchto míst odvezeno 54,6 tuny bioodpadu, 31,8 tuny stavební suť, 4,7 tuny směsného komunálního odpadu, 0,5 tuny plastů a 100 kilogramů kovů. Odstranění skládek bylo technicky i finančně náročné. Celkové náklady na odstranění černých skládek dosáhly výše 511 tisíc korun. Projekt byl spolufinancován z Národního programu Životní prostředí, a to částkou 443 tisíc korun.

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
67	Průzkum kontaminace životního prostředí Projekty průzkumu rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení	29. 4. 2026	150 000 000 Kč
72	Ekologické zátěže Sanace nejzávažněji kontaminovaných lokalit	14. 11. 2025	500 000 000 Kč
73	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních a vegetačních prvků. Určena je pro méně rozvinuté regiony	17. 12. 2025	400 000 000 Kč
79	Budování infrastruktury potravinových bank Podpora potravinových bank na celém území ČR	4. 1. 2027	50 000 000 Kč
84	Veřejná zeleň Revitalizace sídelní zeleně ve veřejném prostoru	19. 12. 2025	200 000 000 Kč
86	Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití Technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách	30. 4. 2026	700 000 000 Kč
87	Preventivní opatření proti povodním a suchu Budování a rozšíření varovných a výstražných systémů povodňové služby na lokální úrovni	30. 4. 2026	100 000 000 Kč
89	Obnova stability svahů Stabilizace a sanace extrémních svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů	30. 1. 2026	150 000 000 Kč
90	Péče o významné části přírody a krajiny Péče o různé druhy přírodních stanovišť, například tůň, rašeliniště, prameniště, malé vodní nádrže, vodní toky a jejich nivy	30. 1. 2026	20 000 000 Kč
91	Péče o významné části přírody a krajiny Projekty péče přírodních stanovišť. Žadatelé jsou resortní organizace MŽP	30. 1. 2026	100 000 000 Kč
92	Prevence škod způsobených šelmami a dravci Pomoc podnikajícím chovatelům hospodářských zvířat v režimu podpory de minimis, aby mohli zabezpečit svá stáda	31. 3. 2026	10 000 000 Kč
93	Prevence škod způsobených šelmami a dravci Týká se škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů. Pomoc chovatelům hospodářských zvířat, aby mohli zabezpečit svá stáda	31. 3. 2026	20 000 000 Kč
83	Úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability	31. 3. 2026	150 000 000 Kč
85	Zpracování studií a plánů Studie systému sídelní zeleně, územní studie krajiny a plány územního systému ekologické stability	20. 2. 2026	30 000 000 Kč
88	Systémy předpovědi a varování před povodněmi a suchem Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby zahrnující včasné výstrahy na celostátní úrovni	15. 5. 2026	110 000 000 Kč
94	Záchrané stanice pro živočichy Modernizace záchraných stanic a center pro ohrožené druhy živočichů	28. 2. 2026	80 000 000 Kč
95	Systémy pro posuzování a vyhodnocení znečištění ovzduší Pořízení a modernizace systémů pro posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění ovzduší a systémů pro archivaci a zpracování jejich údajů	15. 5. 2026	500 000 000 Kč
96	Snížení energetické náročnosti/zvýšení účinnosti technologických procesů Pro vybrané méně rozvinuté regiony: Pardubický, Liberecký, Královéhradecký, Olomoucký a Zlínský kraj	30. 4. 2026	150 000 000 Kč
97	Snížení energetické náročnosti/zvýšení účinnosti technologických procesů Pro přechodové regiony	30. 4. 2026	150 000 000 Kč
99	Modernizace vzdělávacích environmentálních center Investice do vzdělávacích environmentálních center zaměřených na změnu klimatu	18. 2. 2026	80 000 000 Kč
100	Vodní a vegetační krajinné prvky Pro přechodové regiony, tj. Středočeský, Plzeňský, Jihočeský, Jihomoravský kraj a Vysočinu	17. 12. 2025	200 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – AOPK ČR

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
12	Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech Tvorba nových a obnova stávajících vodníků a vegetačních prvků, zeleně, eliminace negativních funkcí odvodňovacích zařízení	31. 10. 2025	300 000 000 Kč
13	Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejceněnější části přírody a krajiny	31. 10. 2025	200 000 000 Kč
14	Zpracování studií a plánů Územní studie krajiny, zpracování plánu ÚSES	31. 10. 2025	50 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – PLÁNOVANÉ

	Číslo výzvy a opatření	Zahájení příjmu	Alokace
98	Systémy pro posuzování znečištění ovzduší Výstavba a obnova systémů pro sledování a hodnocení kvality ovzduší	7. 1. 2026	100 000 000 Kč

V návaznosti na čl. 18 odst. 2 a odst. 5 obecného nařízení, týkající se mid-term přezkumu a přidělení částky flexibility, může u uvedených výzev dojít k posunu termínu jejich vyhlášení.

Národní program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
NPO 1/2024	Energetická osvěta a dotační poradenství Zajištění poradenství a administrativní podpora pro žadatele v rámci NZÚ Light	31. 12. 2025	600 000 000 Kč
5/2024	Výkupy pozemků ve zvláště chráněných územích Zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma	31. 12. 2026	95 000 000 Kč
14/2024	Ochrana ozonové vrstvy a klimatického systému Snížení pravděpodobnosti vypouštění fluorovaných skleníkových plynů a látek poškozujících ozonovou vrstvu Země do ovzduší	31. 12. 2025	30 000 000 Kč
15/2024	Péče o krajinné prvky Péče o vybrané krajinné prvky evidované v LPIS jako ekologicky významné prvky	31. 3. 2026	100 000 000 Kč
3/2025	Čištění odpadních vod v krasových oblastech Zlepšení kvality povrchových a podzemních vod v krasových oblastech CHKO Český kras a CHKO Moravský kras	31. 12. 2026	200 000 000 Kč
4/2025	Odstranění stavebních materiálů s obsahem azbestu (pro zemědělce) Podpora ekologického odstraňování střešních krytin a krovů s obsahem azbestu u zemědělských objektů	1. 6. 2026	100 000 000 Kč
5/2025	Větrací systémy s rekuperací tepla Opatření eliminujících nadměrné koncentrace CO ₂ a teplotní diskomfort ve školských budovách	31. 12. 2025	100 000 000 Kč
6/2025	Domovní čistírny odpadních vod Soustavy DČOV do kapacity 50 EO v oblastech, kde není možnost připojení ke stokové síti zakončené ČOV	6. 1. 2027	300 000 000 Kč
NPO 8/2025	Energetické úspory veřejných budov Energeticky úsporné renovace pro vlastníky veřejných budov, primárně s využitím obnovitelných zdrojů energie	31. 10. 2025	300 000 000 Kč
9/2025	Národní park Křivoklátsko Zlepšení životního prostředí a kvality života občanů v obcích na území plánovaného národního parku	7. 1. 2026	100 000 000 Kč
10/2025	Zelená stuha Pro obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“ v letech 2025–2027	3. 4. 2028	33 000 000 Kč
NPO 11/2025	Udržitelná městská doprava a mobilita Zvýšení počtu vozidel na alternativní pohon. Výzva je pro obce, kraje a další subjekty veřejné správy	30. 1. 2026	300 000 000 Kč
13/2025	Tvorba generelů odtokových poměrů urbanizovaného povodí Zpracování strategických a koncepčních dokumentů protipovodňové ochrany	31. 10. 2026	10 000 000 Kč
NPO 14/2025	Poradenství pro samosprávy – koncepční dokumenty v oblasti klimatu a energetiky (SECAP+) Zpracování klimaticko-energetických strategických a koncepčních dokumentů a akčních plánů	30. 4. 2026	150 000 000 Kč
NPO 16/2025	Základní poradenství – semináře Poskytování energetické osvěty a motivace vlastníků budov ke komplexním renovacím	30. 4. 2026	20 000 000 Kč
NPO 17/2025	Školení energetických poradců a manažerů Podpora energetického vzdělávání a zvyšování odborných kompetencí	30. 4. 2026	25 000 000 Kč
18/2025	Budování návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích Budování návštěvnických středisek pro velkoplošná zvláště chráněná území vyhlášená v roce 2025	30. 4. 2026	200 000 000 Kč
19/2025	Přírodě blízká protipovodňová opatření a revitalizace vodních toků Protipovodňová opatření a revitalizace a renaturace vodních toků a niv	30. 9. 2026	3 000 000 000 Kč
20/2025	Přírodní zahrady Vznik a rozvoj přírodních zahrad v zázemí škol, které napomáhají výuce venku	13. 11. 2025 – 19. 12. 2025	110 000 000 Kč
21/2025	Rozvoj kvality lesních klubů Pomáhá lesním klubům dosáhnout kritérií pro jejich případnou transformaci na lesní mateřské školy	10. 10. 2025	90 000 000 Kč
22/2025	Záchranné stanice Podpora zajištění vhodných podmínek pro péči o velké šelmy v záchranných stanicích	31. 3. 2026	35 000 000 Kč
24/2025	Informační systém ochrany přírody Rozvoj a úprava Informačního systému ochrany přírody, žádat může AOPK ČR	31. 10. 2025	100 000 000 Kč

Modernizační fond

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
TRANSGov 1/2025	Modernizace vozidel MHD Zvýšení podílu vozidel s alternativním pohonem v České republice	30. 1. 2026	7 300 000 000 Kč
RES+ 1/2025	Fotovoltaické elektrárny 10 kW – 5 MW s vlastní spotřebou Výstavba fotovoltaických elektráren do 5 MW k výrobě energie pro vlastní spotřebu	30. 1. 2026	3 000 000 000 Kč
RES+ 3/2025	Fotovoltaické elektrárny na veřejných budovách Instalace fotovoltaických elektráren na veřejných budovách	30. 1. 2026	1 000 000 000 Kč
RES+ 4/2025	Nové komunální a komunitní FVE na budovách, pozemcích a další infrastrukturu Sdružené komunální a komunitní projekty výstavby nových fotovoltaických elektráren s instalovaným výkonem do 1 MWp	30. 1. 2026	1 000 000 000 Kč
HEAT 1/2025	Modernizace zdrojů tepelné energie a soustav zásobování tepelnou energií Rekonstrukce nebo náhrada zdroje tepla na fosilní paliva na jiný zdroj nebo typ energie	28. 11. 2025	6 000 000 000 Kč
ELEGRID 1/2025	Modernizace a rozvoj elektrizační soustavy Navýšení kapacity elektrizační soustavy za účelem modernizace energetických systémů a zvýšení podílu OZE	29. 1. 2027	10 000 000 000 Kč
ENERGov 1/2025	Energetické úspory památkově chráněných budov Podpora úsporných opatření u památkově chráněných či architektonicky cenných budov veřejného sektoru	30. 4. 2026	500 000 000 Kč

► České Budějovice dokončily **největší projekt energetických úspor** ve své historii

Dokončený rozsáhlý projekt energetických úspor metodou EPC (Energy Performance Contracting) přinesl nejen ekonomický efekt, ale také modernizaci vybraných školských a sociálních zařízení. **Celkové náklady činily 345 milionů korun včetně DPH, z toho 138 milionů pokryla dotace ze Státního fondu životního prostředí ČR.** Město investovalo ze svého rozpočtu 100 milionů korun a zbytek byl hrazen prostřednictvím splátek z garantovaných úspor energie.

„Projekt dospěl úspěšně a bez problémů do svého cíle. Jsme rádi, že si město České Budějovice dalo snížení energetické náročnosti devíti objektů jako svou prioritu a využilo metodu EPC, která garantuje budoucí úspory. Doufáme, že podobně zdařilé budou i další projekty tohoto typu,“ pochválil investiční akci Jan Kříž, vrchní ředitel sekce ekonomiky životního prostředí na Ministerstvu životního prostředí.

„Jde o největší projekt energetických úspor v historii města. Investovali jsme do modernizace školských budov, ale hlavně do komfortu dětí, žáků, učitelů i klientů našich sociálních zařízení. Současně jsme tímto opatřením snížili energetickou náročnost včetně provozních nákladů. Paleta opatření byla skutečně široká, zahrnovala například zateplení střech, žaluziové systémy, fotovoltaiku, vzduchotechniku či úspory vody,“ uvedla primátorka Dagmar Škodová Parmová.

Projekt se realizoval celkem na devíti objektech. „Konkrétně jsou to základní školy Bez-drevská, E. Destinové, Kubatova, Máj I, Máj II a O. Nedbala, kde jsme se včera sešli, a dále Mateřská škola J. Opletala, Domov Hvězdal a Centrum sociálních služeb Staroměstská. Kouzlo celého projektu je v podstatě. Když to vezmu od konce, v celém projektu se investovalo 345 milionů korun, město do toho dalo 100 milionů, dalších 138 milionů je z Fondu a ten zbytek do 345 milionů jsou právě úspory, které město ušetří a po dobu deseti let je bude splácet zhotoviteli,“ vysvětlil princip náměstek primátory Michal Šebek.

Energeticky úsporná opatření zahrnovala:

- modernizaci systémů vytápění a regulace, instalaci termostatických hlavice,

rekonstrukci předávacích stanic, vyregulování otopných soustav,

- instalaci fotovoltaických elektráren o celkovém výkonu 1,05 MWp, jejichž vyrobená elektřina se sdílela mezi devíti objekty,
- modernizaci osvětlení formou LED svítidel,
- zateplení vybraných budov, střech a obvodových konstrukcí,
- instalaci systémů nuceného větrání s rekuperační teplo,
- úsporná opatření v oblasti spotřeby vody a modernizaci kuchyňského i prádelenského vybavení.

Projekt byl podpořen z Národního plánu obnovy. ●

SLEDUJTE SOCIÁLNÍ SÍTĚ

STÁTNÍHO FONDU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR

A UŽ VÁM **NIC NEUNIKNE!**

X – denně nejnovější výzvy, novinky, akce a zprávy z oboru
LinkedIn – statistiky, krajská pracoviště, aktuální nabídky pracovních a služebních míst, zprávy a novinky
youtube.com – podrobné videoanotace, spoty k zajímavým tématům, záznamy webinářů a další...
Instagram – akce, aktuality a úspěšné projekty

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Operační program Spravedlivá transformace

Číslo výzvy a opatření		Ukončení příjmu	Alokace
KVK / 19	Řemeslné inkubátory Podpora vzniku řemeslných dílen	6. 1. 2026	50 000 000 Kč
ULK / 20		6. 1. 2026	300 000 000 Kč
MSK / 21		6. 1. 2026	200 000 000 Kč
KVK / 25	Obnova území – příroda a krajina Individuální projekty na obnovu přírody a krajiny	6. 1. 2026	60 000 000 Kč
ULK / 26		6. 1. 2026	250 000 000 Kč
MSK / 27		31. 3. 2026	225 000 000 Kč
KVK / 28	Obnova území – infrastruktura Výstavba a modernizace komunikací pro cyklisty, zpřístupnění lokalit s přírodní, kulturní nebo technickou hodnotou	6. 1. 2026	60 000 000 Kč
ULK / 29		6. 1. 2026	120 000 000 Kč
MSK / 30		6. 1. 2026	275 000 000 Kč
KVK / 31	Vzdělávání ve firmách Profesní vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců ve firmách zasažených transformací	6. 1. 2026	60 000 000 Kč
ULK / 32		6. 1. 2026	500 000 000 Kč
MSK / 33		30. 6. 2026	360 000 000 Kč
Výzva I.	Úvěr transformace pro Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj Bezúročné úvěry Národní rozvojové banky na podporu investičních aktivit malých a středních podnikatelů	31. 12. 2026	3 370 000 000 Kč
MSK / 34	Obnova území – strategické brownfieldy Příprava projektové dokumentace a budování technické infrastruktury pro projekty tzv. strategických brownfieldů	31. 3. 2026	500 000 000 Kč
ULK / 58	Posílení sociální stability Výzva pro obce na podporu vzdělávání a zaměstnanosti mladých lidí	6. 1. 2026	400 000 000 Kč
KVK / 59		6. 1. 2026	150 000 000 Kč
KVK / 62	Zájmové vzdělávání a osvěta Vzdělávací a osvětové programy související s klimatickou změnou a možnosti adaptace regionu	31. 12. 2025	25 000 000 Kč
ULK / 63		31. 12. 2025	25 000 000 Kč
MSK / 64		31. 12. 2025	40 000 000 Kč
KVK / 78	Veřejné služby, kultura, sport, rekreace II	6. 1. 2026	120 000 000 Kč
ULK / 79		6. 1. 2026	450 000 000 Kč
MSK / 80		6. 1. 2026	200 000 000 Kč
KVK / 81	Budování výzkumných kapacit Podmínkou k žádosti o podporu je podání návrhu projektu přes SISTA a získání jejich kladného stanoviska.		50 000 000 Kč
ULK / 82		6. 1. 2026	200 000 000 Kč
KVK / 83	Podpora regionálního školství – rozšířená výzva Modernizace a budování vzdělávací infrastruktury ve školách	6. 2. 2026	200 000 000 Kč
ULK / 84			700 000 000 Kč
ULK / 85	Koncepce a příprava projektů II Individuální projekty s cílem obnovy území	31. 10. 2025	20 000 000 Kč
MSK / 86		31. 10. 2025	30 000 000 Kč
MSK / 87	Odborné učebny základních a středních škol v Moravskoslezském kraji Investiční záměry a pořízení vybavení do odborných učeben	6. 2. 2026	300 000 000 Kč
MSK / 88	Kulturní a kreativní centra Rozvoj kulturních a kreativních odvětví v regionu	6. 2. 2026	250 000 000 Kč
ULK / 89	Podpora oběhového hospodářství Třídění, dotřídování, úprava a zpracování vybraných odpadů	31. 3. 2026	100 000 000 Kč
MSK / 90		31. 3. 2026	250 000 000 Kč
KVK / 91	Snižování energetické náročnosti veřejných budov Podporované jsou komplexní úspory	6. 1. 2026	100 000 000 Kč
ULK / 92		30. 6. 2026	400 000 000 Kč
MSK / 93		6. 1. 2026	125 000 000 Kč
KVK / 94	Snižování energetické náročnosti ve veřejné infrastruktuře Snížení energetické náročnosti gastro provozů, prádelen nebo dalších technologických zařízení	6. 1. 2026	50 000 000 Kč
ULK / 95		30. 6. 2026	200 000 000 Kč
MSK / 96		6. 1. 2026	75 000 000 Kč
KVK / 97	Navazující projektová příprava strategických projektů	30. 1. 2026	20 000 000 Kč
MSK / 98		30. 1. 2026	35 000 000 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
1 685 146 Kč
Dotace z EU
1 432 374 Kč

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Praha 4: Zadržování dešťové vody

Nová nádrž o objemu 41 krychlových metrů je určena pro akumulaci dešťových vod pro jejich následné využití. Je umístěna na školním pozemku. Nádrž také chrání kanalizaci před zahlcením při příválových deštích.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.3 – Zajistit povodňovou ochranu intravilánu

Název projektu: Využití dešťových vod pro zalévání zeleně v objektu ZŠ Jitřní

Kraj: hl. m. Praha

Městská část: Praha 4

Příjemce podpory: městská část Praha 4

Ukončení projektu: 30. 6. 2022

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
8 908 476 Kč
Dotace z EU
7 572 204 Kč

Kladruby: Obnova parku

Přírodně krajinářský park Mošnice v areálu hřebčína Kladruby nad Labem prošel revitalizací. Spočívala v asanaci náletových a nepůvodních dřevin a v obnově mozaikovitě struktury krajiny s důrazem na výskyt zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny

Název projektu: Revitalizace krajinářského parku Mošnice

Kraj: Pardubický

Okres: Pardubice

Příjemce podpory: Národní hřebčín Kladruby nad Labem

Ukončení projektu: 22. 3. 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
2 968 277 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
2 523 035 Kč

NÁRODNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Žacléř: Odstavná plocha

Ve městě Žacléř upravili odstavnou plochu u Rýchorského náměstí. Celkově bylo v rámci projektu vytvořeno 42 parkovacích míst a vysazeno 22 stromů.

Podoblast podpory: 5.5 – Podpora obcí v národních parcích

Kraj: Královéhradecký

Okres: Trutnov

Příjemce podpory: město Žacléř

Ukončení projektu: červen 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
588 000 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
499 800 Kč

Býkovice: Přírodní zahrada

V areálu mateřské školy Býkovice vznikla přírodní zahrada se zaměřením na vytvoření přírodě blízkého prostředí pro výuku ve venkovním prostředí. V rámci realizace projektu došlo k úpravě zahrady na ploše 1 700 m².

Podoblast podpory: 6.1.C – Rekonstrukce a vybavení center ekologické výchovy, učeben a jiných zařízení pro účely EVVO („Přírodní zahrady“)

Kraj: Jihomoravský

Okres: Blansko

Příjemce podpory: obec Býkovice

Ukončení projektu: prosinec 2024

OPERAČNÍ PROGRAM SPRÁVEDLIVÁ TRANSFORMACE

Karlovy Vary: Modernizace učeben

Odborné učebny získaly moderní vybavení a jsou využívány při výuce. Součástí je speciální software, který obsahuje programy využívané ve zdravotnických a sociálních zařízeních. Doprovodnou částí projektu je i vybudování základní konektivity školy.

Název projektu: Modernizace odborných učeben

Střední zdravotnické školy Karlovy Vary

Kraj: Karlovarský

Okres: Karlovy Vary

Příjemce podpory: Střední zdravotnická škola a vyšší odborná škola zdravotnická Karlovy Vary

Ukončení projektu: květen 2025

Celkové způsobilé výdaje

1 918 510 Kč

Dotace z EU

1 630 733 Kč

Foto: SZŠ Karlovy Vary

Bečov: Lepší internet ve škole

Škola posílila konektivitu, která umožňuje bezproblémové připojení k internetové síti a podporuje tak požadované standardy kvalitní výuky, ve které se čím dál více klade důraz na využívání IT technologií napříč vyučovacími předměty.

Název projektu: Konektivita ZŠ a MŠ Bečov

Kraj: Karlovarský

Okres: Karlovy Vary

Příjemce podpory: město Bečov nad Teplou

Ukončení projektu: prosinec 2024

Celkové způsobilé výdaje

2 977 177 Kč

Dotace z EU

2 530 600 Kč

Foto: ZŠ a MŠ Bečov

MODERNIZAČNÍ FOND

Drásov: Fotovoltaika na výrobním závodě

Výrobní podnik v Drásově je nyní vybaven moderní fotovoltaickou elektrárnou. Panely na střeše, fasádě i přístřešcích pro auta umožní snížit odběr energie z distribuční sítě a posílit energetickou soběstačnost objektu.

Název projektu: FVE Drásov 2024

Kraj: Jihomoravský

Okres: Brno-venkov

Příjemce podpory: Innomatics, s. r. o.

Ukončení projektu: říjen 2025

Celkové způsobilé výdaje

34 485 000 Kč

Dotace z ModFondy

2 942 179 Kč

Foto: Innomatics, s. r. o.

Plzeň: Výrobní linka na hmotu pro dlaždice

Výrobce nahradil technologii výrobní linky pro přípravu hmot a výrobu keramických dlaždic novou výrobní linkou. Instalací energeticky efektivních zařízení dojde ke snížení jednotkové konečné spotřeby energií proti výchozímu stavu. Dále dojde ke snížení jednotkových emisí CO₂ na jednotku produkce.

Název projektu: Náhrada zařízení pro výrobu dlaždic zařízením pro kontinuální výrobu dlaždic

Kraj: Plzeňský

Okres: Plzeň

Příjemce podpory: Lasslsberger, s. r. o.

Předpokládané ukončení projektu: listopad 2025

Celkové způsobilé výdaje

821 260 108 Kč

Dotace z ModFondy

287 441 037 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

► Od pouštního písku k úrodné půdě

Foto: Shutterstock/David Steele

Postupující dezertifikace je obrovský globální problém, pro který zatím nemáme žádné uspokojivé řešení. Existuje ovšem proces, který už dnes umíme spustit a díky němuž pouštní písek nabývá vlastností vhodných pro pěstování rostlin. Nejde o konvenční metodu, přesto přináší uspokojivé výsledky. Angličtina pro ni má termín *soilization*, což by v češtině mohlo být vyjádřeno jako půdyfikace či způdňování, způdňění.

Postup takového zúrodnování pouštního písku vychází ze dvou vědeckých objevů založených na skutečnosti, že mechanické vlastnosti půdy a její ekologické charakteristiky spolu úzce souvisí. K vytvoření ideálního prostředí pro růst rostlin proto nemusíme mít tradiční půdu, ale postačí nám materiál, který má podobné vlastnosti. Klasická půda umožňuje proudění tekutin, když je vlhká, a tvrdne, když uschne. Snadno přechází z jednoho stavu do druhého a je tak schopna sama se opravovat a regulovat. Právě tyto vlastnosti dělají z půdy ideální domov pro rostliny, zatímco bez nich, například v dlouhotrvajícím suchu, půda degraduje. Pak půda buď ztvrdne, nebo se přemění v poušť.

Způdňování písku

Čínští vědci se tedy rozhodli vtisknout pouštní mechanické vlastnosti půdy tím, že mezi její zrnka přimíchali překážky v podobě drobných granulek, které

usměrňují proudění tekutin a umožňují ztuhnutí písku. Takto způdňovaný písek má schopnost zadržovat nejen vodu, ale i živiny a vzduch. „Když do písku přimícháme granulky karboxymethylcelulózy a ty nasáknou vodou, stane se z této směsi soudržná hmota. Každé zrnko písku je v ní obaleno lepkavým nánosem a ten funguje coby mechanická překážka, která v celé masě písku usměrňuje pohyb vody,“ vysvětlují Ji Č'-tien a Čao Čchao-chua. Jde o čistě fyzický proces. Jelikož tato soudržná směs mezi zrnky pís-

ku zůstává, společně s ní tu zůstává i voda a vzduchové kapsičky mezi písečnými zrnky. A právě to umožňuje takto upravenému písku zadržovat vodu, živiny a vzduch a také podporovat růst mikroorganismů.

Sebeobnova a seberegulace

Společně s rozklíčováním vztahů mezi mechanickými a ekologickými vlastnostmi půdy vyšly najevo i její schopnosti sebeobnovy a seberegulace.

Vědecké týmy už úspěšně zúrodnily testovací plochy v pouštích, na dezertifikovaných stepích, na písečných plážích, na korálovém písku, a to v nejrozličnějších klimatech a na několika kontinentech.

Zúrodňování pouštního písku jeho smícháním s mechanickými překážkami, které změni jeho ekologické vlastnosti, je výsledkem mezioborového výzkumu vycházejícího ze znalostí mechaniky, materiálů, půdy, biologie i ekologie.

Sebeobnovou je tu myšlena schopnost půdy zacelit praskliny vzniklé v suchém, ztvrdlém stavu tím, že se po absorbování vody navrátí do stavu, který jí umožňuje udržovat opakující se a vyvíjející se ekologické cykly, které v ní probíhají.

Seberegulace pak znamená, že jakékoli strukturální změny neovlivňují mechanické vlastnosti půdy a půda i nadále poskytuje relativně pevný podklad pro to, aby v něm rostliny mohly jednoduše zakořenit. A právě proto, že způdněný písek vykazuje stejné mechanické a ekologicko-mechanické vlastnosti jako přirozená půda, je vhodný pro růst rostlin.

Zúrodňovat se dají i velké plochy

Písek na pouštích je tímto způsobem možné zúrodňovat i ve velkém. Zavlažovacím systémem je povrch pouště pokropen vodou, pak je mechanicky pokryt materiálem obsahujícím zmíněnou celulózu, která je do písku rovnoměrně zapracována rotačním rotavátorem do hloubky 15–25 centimetrů a poté v něm začne fungovat coby žádoucí překážka mezi jednotlivými zrny písku. Během výsevu a výsadby, které je možné provádět okamžitě, je do takto připraveného písku možné přidat i nejrozličnější hnojiva, ovšem pouze na přírodní bázi.

Úrodný písek plodinám svědčí

Ve způdněném písku je možné pěstovat nejrozličnější plodiny, ale také stromy, keře a traviny. Na experimentálních plochách v čínské poušti se ukázalo, že výtěžnost

i objem biomasy tu byl dokonce větší než na místech, kde se pěstovalo v původní, přirozené půdě. Vědci se domnívají, že tomu tak může být ze dvou důvodů. Jedním může být, že způdněný písek zadržuje více vláhy a živin a k lepšímu růstu rostlin přispívá i dobře prostupný písčný podklad pod upravenou vrstvou. Vegetace, která tu pak vyrůstá, pochopitelně přispívá k rozmanitější biodiverzitě dřívějších pouští a k vidění jsou tu živočichové pro pouštní oblasti naprosto netypičtí: žaby, lišky, syslové a králíci.

Rozbory zemědělských plodin také ukázaly, že coby potraviny určené ke konzumaci splňují normy ekologických certifikací.

Jednou a dost

Celulóza se přitom do písku přidává pouze jednorázově, zůstává v něm, nemizí. Opakovaný výsev a výsadba mechanické vlastnosti půdy nijak nemění, neboť rozkládající se kořeny sklizených rostlin představují vždy čerstvou dávku nového materiálu, který slouží coby překážková výplň mezi jednotlivými zrny písku.

Další rozbory navíc ukázaly, že mikrobiální hojnost a rozmanitost způdněného písku je podobná a často i vyšší než u běžné půdy, a to už pouhý jeden rok po zapracování celulózy.

Stejným způsobem jako pouštní písek je možné takto zúrodňovat i další půdy se zrnitou strukturou, jako je povrch korálovým pískem na některých ostrovech, ale také jakoukoli jalovou půdu, šterk, drcený beton, důlní skládky a navážky. ●

ECHO

Rokycany opravují sokolovnu

Stavební práce začaly v září a dokončeny mají být do dvou let. Jedná se o největší investici v historii města. Ta včetně stavebních prací, technického a autorského dozoru a návrhu interiérů činí aktuálně téměř 586 milionů korun. Náklady na interiérové vybavení budou soutěženy samostatně.

Město zároveň získalo na projekt dotaci z Modernizačního fondu ve výši téměř 71 milionů korun, která je určena na snížení energetické náročnosti budovy. Rekonstrukce počítá se zachováním historické části objektu, kde vzniknou dva multifunkční sály, taneční studio, zázemí pro účinkující a nový vestibul. Přístavby z dvacátých a osmdesátých let minulého století budou odstraněny a nahrazeny moderní budovou s podzemním parkovištěm. Součástí bude i veřejná piazzetta určená pro venkovní akce.

Zlínský kraj spustí energetické poradenství

Zlínský kraj se chystá od roku 2026 spustit velký projekt zaměřený na energetické poradenství. Vznik krajského energetického centra, jehož cílem bude pomoci samosprávám s úsporami energií, využíváním obnovitelných zdrojů i přípravou moderních stavebních projektů, je podmíněn získem dotace z Národního programu Životní prostředí. „Energetické úspory a rozumné hospodaření s energiemi dnes patří k prioritám každé obce. Díky tomuto projektu nabídneme starostům odbornou podporu a pomoc s konkrétními kroky, které jim přinesou úspory i větší nezávislost na dodávkách energií,“ uvedl krajský radní pro investice a energetiku Miroslav Zemánek. Zlínský kraj pro vznik projektu využije svoji Energetickou agenturu (EAZK), která rozšíří tým o osm energetických manažerů. Ti budou k dispozici obcím 1. a 2. typu, tedy všem 294 malým obcím v regionu. Noví specialisté budou poskytovat komplexní odborné poradenství samosprávám v oblasti úspor energie, modernizace budov a využívání obnovitelných zdrojů. Budou moci vyjždět přímo do obcí a pomáhat jim s přípravou projektů, které povedou k vyšší energetické soběstačnosti regionu.

Opomíjené využití pouští

Není oblast naší planety, kterou by lidská činnost nezasáhla a nevytěžila. Zdroje vyhledáváme v lesích, stepích i savanách, kdekoli se nachází kousek půdy. Nicméně pouště, přestože pokrývají celou jednu pětinu povrchu zeměkoule, jsme nikdy moc nevyužívali. Ba naopak, nechtěnou, ale stále postupující dezertifikací navíc o spoustu cenné půdy přicházíme. Opravdu ne všechny pouště na naší planetě byly vždycky pouštěmi.

Dezertifikace, která je velkou ekologickou hrozbou a na některých místech ohrožuje

i přežití nás samotných, stále čeká na účinné a dlouhodobé, trvale udržitelné řešení.

Způdnování písku takové řešení nabízí. Vytváří úrodnou půdu, ve které je možné pěstovat a zabezpečit tak obživu, která na mnohých místech planety chybí. Další výhodou této technologie je, že čím větší ozeleněná plocha pouští bude, tím více oxidu uhličitého bude zachytávat.

Ano, takové zázračné metody už tu mnohokrát byly a nejednou se ukázalo, že nejsou ani zázračné, ani ekologické. Ale uvidíme, třeba nás pouštní zemědělství jednou zachrání.

► MEXIKO – VELMOC TRVALE UDRŽITELNÉ MÓDY

Foto: Shutterstock/ SeeDesign

Stejně jako v mnoha jiných oborech je trvalá udržitelnost jedním z nejhlavnějších trendů i v módě. Ekologický a etický styl získává na oblibě a tisíce dnešních návrhářů, umělců a dalších tvůrců, od malých značek až po velká jména, svým přístupem k výrobě ukazují, že i v oblékání je možné držet krok s dobou, aniž bychom ubližovali planetě.

Mexiko by nejspíš nebylo první zemí, která člověka napadne, když se řekne velmoc trvale udržitelné módy. A přitom právě v oblasti trvalé udržitelnosti, etické tvorby a podnikání s ohledem na životní prostředí stojí Mexiko v přední řadě coby průkopník nové textilní revoluce, postavené na základech sestávajících z pomalé módy, etické práce, ekologických materiálů a stylu, který je celkově šetrný vůči životnímu prostředí.

Sama trvale udržitelná móda má mnoho různých podob, mnoho různých převleků. Může jít jednoduše o navrhování a výrobu oblečení z materiálů získávaných šetrně vůči životnímu prostředí a vyhýbání se produkce zbytečného odpadu a vytváření příliš velkých ekostop. Ale trvalá udržitelnost a etická móda není jen o snaze dělat věci co nejvíce „zeleně“. Může to znamenat také férovější či

etičtější přístup k práci a zaměstnancům, lepší mzdy a podporu místní ekonomiky. V trvale udržitelné módě je dnes v Mexiku opravdu z čeho vybírat.

Golden Ponies

Obuv a oblečení od jedné z předních mexických značek pomalé a trvale udržitelné

módy. Ke všemu, co vyrábějí, používají veganské materiály, což je pro životní prostředí velkým přínosem, a důsledně dbají na to, aby za žádnou cenu nevytvářeli nadbytečný odpad. A skutečně se jim daří tomu předcházet tím, že nemají žádný sklad materiálu ani hotového zboží a všechno vyrábějí na objednávku.

Koncept pomalé neboli trvale udržitelné módy bere v potaz několik zásadních aspektů výroby tak, aby měla pozitivní sociální a environmentální dopad. V praxi to obnáší férové zacházení s lidmi, zvířaty a celou naší planetou.

Carla Fernandezová, návrhářka a průkopnice pomalé módy v Mexiku, už od počátků své tvorby klade důraz na prvotní vstupy, kde výroba oděvů začíná, a těmi jsou látky samotné. Dlouhé roky pečlivě studovala tradiční mexické techniky výroby látek a své znalosti předávala místním výrobcům. Výrazně se tak zasadila o to, jakého respektu se dnes tradičním výrobním technikám, vzorům a materiálům dostává, a vůbec o uchování tradičního prehispanického řemeslnictví.

Minna

Jedinečná nezávislá značka zabývající se výrobou domácího dekoru a prvků interiérového designu má vlastní úchvatný rukopis. Pojmenována byla na památku zakladatelčiny babičky a její vášně pro tkaní, a proto dnes zaměstnává rodiny tradičních tkalců z Mexika a Guatemaly. V Minně kladou velký důraz na to, aby jejich tkalci dostávali férové mzdy a výhody plynoucí ze zaměstnání, a také na to, aby jedinečné techniky mexického tkaní zůstaly uchovány. Každý kus, který se v Minně vyrobí, je jediný svého druhu a ten, kdo se pro něj rozhodne, tak má jistotu, že bude mít doma originální, neopakovatelný kousek.

Nisolo

Značka Nisolo bezpochyby patří k nejpůsobivějším výrobcům bot vůbec. Čerpají tu z bohaté tradice práce s kůží v mexickém státu Leon a také oni dbají na férové mzdy i pracovní prostředí svých zaměstnanců, kteří se výrobě bot věnují v místních továrnách. Boty šíjí tradičními postupy a ty se jako vzácný poklad předávají z generace na generaci.

Maralgui

Maralgui založila charismatická mladá návrhářka Mariana Navarrová z Mexico City. V Maralgui vychází z principu, že „nejdůležitější věcí, kterou si musíte zjistit, než něco koupíte, je, zdali to nějakým způsobem neškodí naší planetě“. Maralgui je čistým výrazem Marianina étosu a značka je nekompromisním důkazem toho, jak se má ekologická móda dělat, když to s ní někdo myslí úplně vážně. A tak Mariana své tašky, kabelky a batohy vyrábí z tvrděného, voděodolného papíru. To, co začalo prodejem výrobků u stolku na bleším trhu, je dnes úspěšný online obchod a jedno z často skloňovaných jmen ve světě trvale udržitelné módy.

Alejandra Raw

Raw je nejnovějším módním projektem Alejandry Márquez Garciové, návrhářky z Guadalupe. Když vytváří své neuvěřitelné mód-

ní kousky, má dvě hlavní myšlenky: ohled na zdroje, jež nám naše planeta poskytuje, a uchování mexického dědictví a jeho tradic. Ať už vytváří koktejlové šaty, kimono, nebo doplňky a šperky, Alejandra používá tradiční mexické látky i upcyklované textilie a výsledné kousky pak zdobí a upravuje tradičním pletením a tkaním na nožním stavu.

Coeur Coeur

Zakladatelka a hlavní návrhářka značky Coeur Coeur Karla Correa pracuje výhradně s přírodními materiály, které nezískává nikde jinde než doma v Mexiku. Až puntičkářsky dohlíží na to, aby celý výrobní proces jejího oblečení byl transparentní a etický a přitom vznikaly krásné a fascinující módní kousky, které je radost nosit. K výrobě podle nejvyšších designérských standardů používá látky nejlepší kvality a výsledkem jsou pak nenuceně versatilní modely, které působí elegantně a sofistikovaně při jakékoli příležitosti. ●

Uchování tradic pomáhá všem

Mexiko je zemí bohatou na tradiční řemeslnou výrobu, ale ta se i tady pod tlakem rychlé módy z výrobních řetězců vytrácí. Bez možností uplatnit svou řemeslnou práci se celé komunity původních obyvatel a nositelů řemeslné tradice musely uchýlovat k práci v jiných oborech, nebo dokonce v zahraničí. Mnozí z nich opustili své řemeslné dovednosti i celou svou jedinečnou kulturu výměnou za špatně placenou zaměstnání v často nedůstojných podmínkách.

Značky i zákazníci, kteří dávají přednost mexické řemeslné práci, naopak pomáhají uchovávat textilní dědictví a jedinečné výrobní techniky místních původních komunit a v důsledku toho se nemalou měrou zasazují o zlepšení situace s chudobou v zemi.

ECHO

Přírodní rezervace Skalní potok v Jeseníkách se rozšířila

Skalní potok je levostranným přítokem Střední Opavy s četnými peřejemi, kaskádami a menšími vodopády, jemuž loňské povodně dodaly ještě nespoutanější charakter. Obě strany říčního údolí tvoří skalní výchozy a skalní stěny s výškou až 30 metrů. Na obtížně dostupných místech se zachovaly fragmenty pralesovitých lesních porostů, kde rostou staré jedle, jilm horský nebo lípy. To vše chrání přírodní rezervace Skalní potok, která se nyní rozšířila o 7 hektarů. Její celková výměra činí necelých 207 hektarů.

Rakovník pořizuje kompostéry

Město Rakovník pokračuje v podpoře domácího kompostování. V rámci druhé etapy projektu nyní zahajuje zadávací řízení na dodávku nových kompostérů. Celkem bude pořízeno 720 kusů kompostérů o objemu jeden metr krychlový, které budou následně zdarma rozdány zájemcům z řad obyvatel. Zakázka je realizována díky finanční podpoře z Operačního programu Životní prostředí. Jedná se o druhou etapu. První vlna měla podobný rozsah a podle radnice se setkala s velkým zájmem veřejnosti. Zájemci o kompostéry budou moci odevzdat své žádosti po ukončení výběrového řízení a podpisu smlouvy s dodavatelem. Město pořídí také koše na tříděný odpad, které při venkovních akcích umožní oddělený sběr plastů, plechu a papíru.

Boskovice budují mokřad

Město Boskovice zahájilo realizaci projektu „Revitalizační opatření Mokřad Boskovice“. Tento projekt přinese do krajiny v katastrálním území města nový přírodně blízký vodní prvek – mokřad s tůňemi – a související vegetační úpravy. Radnice už podepsala smlouvu s dodavatelem. Součástí prací bude vybudování tří nových tůní o celkové ploše 5 500 metrů čtverečních, zatravnění ploch o rozloze 4 295 čtverečních metrů, výsadba 47 stromů a 2 160 keřů, následná péče o vysazenou zeleň pro zajištění jejího užití. Hlavním cílem projektu je zvýšit retenční schopnost krajiny, zadržet vodu a tím přispět k ochraně přírody a adaptaci na změnu klimatu. Projekt je spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí.

Byli jsme

FOR ARCH

Stovky vystavovatelů napříč obory, tisíce spokojených návštěvníků, desítky novinek a nespočet přátelských i odborných setkání – to byl mezinárodní stavební veletrh FOR ARCH, který v tomto roce oslavil 36. narozeniny. Nechyběl na něm poradenský stánek Fondu s našimi odborníky, kteří vám rádi poradili a pomohli se zorientovat v pestré nabídce dotací pro úsporné bydlení.

Foto: archiv SFŽP ČR

Pozvánky

VELETRH

Smart Energy Forum

15.–16. října 2025 / Výstaviště PVA EXPO Praha Letňany

Na veletrhu moderní energetiky najdete kromě přehlídky nejnovějších trendů ve fotovoltaike, akumulaci energie a dobíjení elektromobilů i specialisty SFŽP ČR, kteří poskytnou přehled aktuální podpory fotovoltaiky a energeticky efektivních renovací budov. Naši specialisté vám poradí i s podáním žádosti a vysvětlí vám, za jakých okolností máte nárok na výhodný úvěr k dotaci.

Podrobnější informace získáte i na našich přednáškách na odborných workshopech:

Přednáška: Podpora fotovoltaiky a energeticky úsporných renovací z Modernizačního fondu a programu Nová zelená úsporám

Středa 15. října 2025 16:20 – výstavní hala č. 3, workshop 1

Čtvrtek 16. října 2025 11:00 – výstavní hala č. 4, workshop 2

DEBATA

PRO MODERNÍ ČESKO

13. října 2025 17:30 / Národní zemědělské muzeum, Praha 7

Svaz moderní energetiky v rámci série diskuzí Pro moderní Česko ve spolupráci s festivalem ekologických dokumentárních filmů EKOFILM přináší do Prahy zajímavou debatu: večer, který propojí minulost i budoucnost ochrany přírody a otevře diskuzi o tom, jak se náš vztah k planetě proměňoval a kam směřuje dál. Nebude chybět debata o řešeních, která nám pomáhají zachovat planetu pro příští generace.

SEMINÁŘE

Omezení šíření invazního druhu živočicha – mývala severního

14. října 2025 / Spolek Zamenis, Osvinov čp. 42, Stráž nad Ohří

Seminář věnující se problematice dotačního titulu Operačního programu Životní prostředí z hlediska omezení šíření invazního druhu živočicha – mývala severního, který pořádá AOPK ČR – Regionální pracoviště Správy CHKO Slavkovský les ve spolupráci se Spolkem Zamenis. Seminář je vhodný pro zpracovatele žádostí, projektanty, zástupce obcí a krajů a ostatní subjekty, které připravují či mají zájem podat žádost s tímto zaměřením.

Invazní druhy rostlin v krajině, veřejné zeleni a v zahradách

23. října 2025 / Dům nadace ABF, Václavské náměstí 833/21, Praha

Akreditovaný seminář/webinář představí invazní druhy rostlin, které jsou jedním z hlavních faktorů ohrožujících biodiverzitu v globálním měřítku. Jedná se často o rostliny původně pěstované v okrasném zahradnictví, které zplazněly a začaly se nekontrolovatelně šířit do okolní krajiny. Kterým druhům rostlin bychom se měli v krajinářské architektuře a v zahradnictví spíše vyhýbat? Program pokryje problematiku invazních druhů v zahradních kulturách a krajinářských výsadbách a obchodování s nimi, představí nejvýznamnější druhy bylin i dřevin, včetně způsobů jejich šíření, nebezpečí konkurence s původními druhy. Dále budou uvedeny metody monitoringu, likvidace a omezení šíření invazních druhů, způsob zapojení veřejnosti do procesu mapování. V závěru se účastníci dozví o možných řešeních a managementu nepůvodních druhů v krajině, ve veřejné zeleni, v zahradách a v parcích, s důrazem na praxi zodpovědného zahradníka.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Spolufinancováno Evropskou unií
Systém pro obchodování s emisemi
Modernizační fond

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 18 | číslo 10 | říjen 2025 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** archiv SFŽP ČR | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.